

Sudanin tilannekatsaus kesäkuussa 2023

Tietoja raportista

Tämä tilannekatsaus käsittelee Sudanin tilannetta edellisen 2.11.2022 ilmestyneen tilannekatsauksen¹ jälkeen. Tilannekatsauksessa keskitytään kuitenkin pääsääntöisesti maan tilanteeseen sen jälkeen, kun Sudanin armeijan (SAF, Sudanese Armed Forces) ja RSF:n (Rapid Support Forces) välillä alkoi aseellinen konflikti 15.4.2023. Raportissa käydään läpi maan poliittista tilannetta yleisellä tasolla sekä tarkemmin Khartumin pääkaupunkialueen turvallisuustilannetta. Konfliktin sytyttyä 15.4.2023 pääkaupungissa Khartumissa sekä muualla Sudanissa kuten Darfurissa sekä Pohjois-Kordofanissa on nähty raskaita taisteluja. Lukuisista tulitaukosopimuksista huolimatta taistelut jatkuvat jo kolmatta kuukautta.

Tilannekatsaus on laadittu noudattaen Euroopan unionin yhteisiä suuntaviivoja lähtömaatiedon tuottamisesta (2008). Se perustuu huolellisesti valittuihin lähteisiin, joista kaikki on listattu tilannekatsauksen lähdeluetteloon. Ilmeisiä ja kiistattomia tosiasioita lukuun ottamatta kaikki esitetty tieto on tarkastettu useammasta lähteestä, ellei muuta erikseen mainita. Tilannekatsauksessa esitetyt tiedot on hankittu, arvioitu ja käsitelty huolellisesti, vastausajan ollessa rajattu. Katsaus ei kuitenkaan pyri olemaan kaikenkattava, eikä sitä tule pitää yksinään minkään oleskeluluvan, pakolaisaseman tai turvapaikkahakemuksen perusteena. Vaikka jotain tapahtumaa, henkilöä tai organisaatiota ei olisi mainittu tilannekatsauksessa, se ei tarkoita, etteikö kyseistä tapahtumaa olisi tapahtunut tai kyseistä henkilöä tai organisaatiota olisi olemassa. Katsaus ei välttämättä edusta Maahanmuuttoviraston virallista kantaa, eikä se ole poliittinen kannanotto tai oikeudellinen arvio.

¹ Maahanmuuttovirasto/maatietopalvelu 2.11.2022.

About the report

This report deals with the situation in Sudan after the publication of the previous report on November 2, 2022. The report concentrates principally on the situation in Sudan after the armed conflict between the Sudanese Armed Forces and the RSF (Rapid Support Forces) broke out on April 15, 2023. The report discusses the political situation in Sudan in a general level and looks at the security situation in the Khartoum capital area in more detail. Since the start of the conflict in mid-April, heavy battles have been witnessed in Khartoum and other areas in Sudan, in particular Darfur and North Kordofan. Despite numerous cease fire agreements, the fighting has continued into its third month.

This report has been compiled in accordance with the common EU guidelines for processing country of origin information (2008). The report is based on carefully selected sources of information. All sources used are referenced. With the exception of obvious and indisputable facts, all information presented has been cross-checked from several sources unless stated otherwise. The information provided in the report has been obtained, evaluated and processed carefully within the limited time frame given. However, the report does not aim to be exhaustive, and it should not be considered conclusive as to the merit of any particular claim to a residence permit, refugee status or asylum. Even if a certain event, person or organization is not mentioned in the report, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The report does not necessarily reflect the opinion of the Finnish Immigration Service, and it is not a political statement or a judicial evaluation.

Sisällys

1 Poliittinen tilanne	4
2 Väkivallan ilmeneminen eri alueilla	6
2.1 Eri alueiden tilanteesta	6
2.1.1 Darfur	8
2.1.2 Pohjois- ja Etelä-Kordofan	10
3 Sudanin humanitaarinen tilanne	10
4 Khartumin suurkaupunkialue	12
4.1 Taustatietoa	12
4.1.1 Khartumin kansainvälinen lentokenttä	13
4.2 Aluehallinta ja viranomaisuoja	13
4.3 Konfliktin intensiteetti	14
4.3.1 Konfliktin osapuolet	14
4.3.2 Taistelualueet ja sodankäynnin keinot	15
4.3.3 Turvallisuusvälikohtaukset	17
4.3.4 Räjähdesaasteet	23
4.3.5 Siviiliuhrit	23
4.3.6 Sisäisesti siirtymään joutuneet ja alueelle palanneet	27
4.4 Khartumin humanitaarinen tilanne	28
Lähteet	29

1 Poliittinen tilanne

YK:n pääsihteerin 28.2.2023 päivättyssä raportissa Sudanin siirtymävaiheen avustusoperaation UNITAMSin² toimista ja Sudanin tilanteesta ajalla 21.11.2022–18.2.2023 esitetään, että lokakuun 2021 sotilasvallankaappauksen³ jälkeisessä yli vuoden kestäneessä pattitilanteessa nähtiin joitain positiivisia kehityskulkuja. Sotilasjohto, yli 40 poliittista puoluetta, Juban rauhansopimuksen⁴ allekirjoittaneita aseellisia ryhmiä sekä ammattiyhdistyksiä- ja liittoja allekirjoitti 5.12.2022 poliittisen puitesopimuksen Khartumissa. Sopimuksessa edellytettiin esimerkiksi kaksivuotista siirtymävaihetta, jolloin maan johdossa on "täysin demokraattinen siviilihallinto".⁵

International Crisis Groupin analyysissa tammikuulta 2023 mainitaan, että puitesopimuksen ulkopuolelle jäi joitain ryhmiä kuten entisiä kapinallisia ja ns. "vastarintakomiteoita"⁶, jotka vastustivat sopimusta kyseenalaistaen, kunnioittaisivatko sotilasjohtajat sopimuksen ehtoja.⁷ YK:n pääsihteerin raportissa ajalta 21.11.2022–18.2.2023 mainitaan, että vastarintakomiteat jatkoivat mielenosoitusten järjestämistä, pääasiassa Khartumissa, vaatien loppua sotilasvallankaappaukselle.⁸

YK:n pääsihteerin 16.5.2023 päivättyssä raportissa UNITAMSin toimista ja Sudanin tilanteesta ajalla 19.2.2023–6.5.2023 kuvataan, kuinka raportointiajanjakson alkupuolella sotilasjohtajat ilmaisivat eriäviä mielipiteitä lokakuun 2021 sotilasvallankaappauksesta sekä RSF:n (Rapid Support Forces) integroimisesta armeijaan (Sudanese Armed Forces – SAF). Sudanin armeijan komentaja ja maata johtavan siirtymäajan neuvoston puheenjohtaja Abdel Fattah al-Burhan esitti, että vallankaappauksen tarkoitus oli ollut maan tilanteen "korjaaminen". RSF:n johtaja Mohamed "Hemedti" Dagalo puolestaan sanoi, että hänen osallistumisensa vallankaappaukseen oli ollut "virhe", joka oli johtanut edellisen (Omar al-Bashirin) hallinnon elementtien palauttamiseksi valtaan.⁹

Konfliktin osapuolet tapasivat Khartumissa 19.3.2023.¹⁰ YK:n pääsihteerin raportin mukaan osapuolet sopivat poliittisen sopimuksen loppuunsaattamisesta 1.4.2023 mennessä, siirtymävaiheen perustuslain viimeistelystä 6.4.2023 mennessä ja siirtymävaiheen instituutioiden muodostuksen aloittamisesta 11.4.2023 mennessä. Maaliskuun loppupuolella järjestetyssä sotilas- ja turvallisuussektorireformia käsittelevässä työpajassa sekä al-Burhan että Dagalo ilmaisivat sitoutumistaan turvallisuussektorin reformiin, mutta eivät päässeet yhteisymmärrykseen aikajänteestä, jona RSF integroitaisiin yhtenäiseen kansalliseen

² United Nations Integrated Assistance Mission in Sudan. UNITAMS on poliittinen operaatio, jonka mandaattiin kuuluu tukea Sudania poliittisessa siirtymässä kohti demokratiaa. UNITAMS [päiväämätön]. Sen mandaattia on jatkettu tällä hetkellä 3.12.2023 asti. UN 2.6.2023.

³ Sudanin armeijan komentaja ja maata johtavan siirtymäajan neuvoston puheenjohtaja Abdel Fattah al-Burhan kaappasi vallan ja pidätti siviilipääministeri Abdalla Hamdokin ja muita siviilijohtajia. Hamdok vapautettiin ja hän palasi hetkellisesti pääministeriksi, kunnes irtisanoutui tammikuussa 2022. Ks. esim. ECFR/Eltayeb 3.11.2022.

⁴ Elokuussa 2020 allekirjoitettu rauhansopimus siirtymäajan hallinnon ja useiden kapinallisryhmien välillä.

⁵ UNSC 28.2.2023, para 2.

⁶ Vastarintakomiteoita ja mielenosoituksia on käsitelty tarkemmin 23.1.2023 päivättyssä Maahanmuuttoviraston maatietopalvelun kyselyvastauksessa.

⁷ International Crisis Group 23.1.2023.

⁸ UNSC 28.2.2023, para 7.

⁹ UNSC 16.5.2023, para 3.

¹⁰ UNSC 16.5.2023, para 6; Sudan Tribune 19.3.2023.

armeijaan ja luotaisiin yhtenäinen komentorakenne. Osapuolet ilmoittivat 5.4.2023 aikomuksestaan siirtää lopullisen sopimuksen allekirjoittamista myöhemmäksi.¹¹

YK:n pääsihteerin raportissa Sudanin tilanteesta kuvataan, kuinka maaliskuun 2023 alkupuolelta lähtien raportoitiin laajasti sekä Sudanin armeijan että RSF:n joukkojen mobilisoinnista ja sotilaallisesta varustautumisesta etenkin Khartumissa, Darfurissa sekä maan pohjoisosissa. Televisioidussa lausunnossa 12.4.2023 Sudanin armeijan edustaja syytti RSF:ää joukkojen sijoittamisesta Khartumiin, Marawiin (ash-Shamaliyan osavaltiossa) ja muualle maahan ilman armeijan hyväksyntää tai koordinaatiota. RSF vastasi, että joukkojen sijoittaminen oli koordinoitu Sudanin armeijan kanssa ja että se kuului heidän mandaattiinsa. Sudanin armeija kielsi väitteen koordinaatiosta ja syytti RSF:ää "terrorin" levittämisestä kansalaisten keskuuteen.¹²

Ennen huhtikuun 2023 taisteluista raportoitiin uusien militioiden perustamisesta,¹³ ja että konfliktin osapuolet olivat aloittaneet värväystoiminnan.¹⁴ Sudanilainen verkkomedia Ayin Network uutisoi 26.3.2023, että Sudanin armeijalla ja RSF:llä oli molemmilla laaja-alaisia värväysoperaatioita eri puolilla Darfuria. Paikallisten lähteiden mukaan sekä al-Burhanin että Dagalon komentamat joukot pyrkivät värväämään nuoria miehiä, joista monet olivat vielä kouluikäisiä, alueen arabitaustaisista paimentolaisheimoista. RSF:n edustaja oli lisäksi kertonut, että Sudanin armeija oli uudelleenperustanut puolisoitilaallisen Border Guards -ryhmän.¹⁵ Lisäksi esimerkiksi Dabanga Sudan uutisoi 7.4.2023 että Sudan Shield Force -niminen militia oli värvännyt taistelijoita eri puolilla Sudanian. Aktivistit olivat kritisoineet militian aggressiivista värväystoimia (*predatory recruitment*) Sudanin ash-Shamaliyan osavaltiossa.¹⁶

YK:n pääsihteerin raportissa Sudanin tilanteesta kuvataan, kuinka huolimatta kansainvälisistä ja kansallisista yrityksistä de-eskaloida tilannetta, RSF:n ja Sudanin armeijan välille puhkesi raskaita taisteluja 15.4.2023 Khartumissa ja Merowessa^{17,18}

Raskaista taisteluista Sudanin armeijan ja RSF:n välillä on raportoitu 15.4.2023 jälkeen eri puolilta Sudanian, etenkin Khartumissa, Darfurissa ja Pohjois-Kordofanissa.¹⁹ Lukuisista tulitaukosopimuksista huolimatta konflikti on yhä kesken ja taisteluiden on raportoitu jatkuneen.²⁰ Africanews uutisoi 15.6.2023, että al-Burhanin ja Dagalon joukkojen välinen sota oli edennyt nyt kolmannelle kuukaudelle.²¹

Tulitaukosopimukset

YK:n pääsihteerin raportin mukaan Yhdysvallat välitti 24.4.2023 72 tunnin tulitauon ja sai konfliktin osapuolet suostumaan sellaisen mekanismin perustamiseen, jonka tehtävä olisi valvoa vihollisuuksien pysyväksi lopettamiseksi käytäviä neuvotteluja ja niiden

¹¹ UNSC 16.5.2023, para 7.

¹² UNSC 16.5.2023, para 9.

¹³ Ayin Network 26.3.3.2023; Dabanga Sudan 7.4.2023.

¹⁴ Ayin Network 26.3.3.2023; Sudan Tribune 8.3.2023.

¹⁵ Ayin Network 26.3.3.2023.

¹⁶ Dabanga Sudan 7.4.2023.

¹⁷ Kaupunki ash-Shamaliyan osavaltiossa. Kyseessä on todennäköisesti toinen kirjoitusasu Marawille (ks. yllä), mutta UNSC:n raportissa käytetään molempia nimiä. OCHA:n ash-Shamaliyan osavaltion kartassa kaupungin nimi on Merwoe. UNOCHA 5/2021a.

¹⁸ UNSC 16.5.2023, para 11.

¹⁹ ACLED 26.5.2023; UNSC 16.5.2023, para 14, 15.

²⁰ Africanews 15.6.2023; RFI 15.6.2023.

²¹ Africanews 15.6.2023.

toimeenpanoa. Tulitauko piti vain osittain. Osapuolet (RSF, Sudanin armeija) ilmoittivat 72 tunnin tulitauon jatkamisesta kahdesti, 27.4. sekä 30.4. eri ulkovaltioiden kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen. Molemmat osapuolet jatkoivat toistensa syyttämistä tulitauon rikkomisesta. Toukokuun 2. päivä Etelä-Sudan ilmoitti, että Sudanin armeijan johtaja al-Burhan ja RSF:n johtaja Dagalo olivat periaatteessa suostuneet seitsemän päivän tulitaukoon ajalle 4.–11.5.²²

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR raportoi toukokuun 2023 lopulla, että taistelut Sudanin asevoimien ja RSF:n välillä jatkuivat seitsemättä viikkoa huolimatta useista tulitaukosopimuksista, joista viimeisin päättyi 29.5.2023. Tulitauko oli tuonut jonkinasteista vähentymistä taisteluihin, mutta satunnaisten ampumisten raportointiin jatkuvan Khartumissa.²³ BBC uutisoi 1.6.2023, että Yhdysvaltojen ja Saudi-Arabian välittämät keskustelut olivat keskeytyneet. RSF sekä Sudanin armeija olivat sopineet tiistaina 30.5. humanitaarisen tulitauon jatkamisesta viidellä päivällä, mutta armeija vetäytyi keskiviikkona 31.5. keskusteluista väittäen, että RSF ei ollut sitoutunut sopimuksen ehtoihin. Yhdysvaltojen mukaan molemmat osapuolet olivat rikkoneet tulitaukosopimusta. Yhdysvaltojen ulkoministeriön edustajan mukaan tulitauko oli mahdollistanut kiireellisen avun toimittamista lähes kahdelle miljoonalle henkilölle, mutta jatkunut turvattomuus oli estänyt operaatioita välttämättömien palvelujen palauttamiseksi ja avun jakamista vielä useammille. Uutisen mukaan keskiviikon 31.5.2023 iskuissa Khartumissa kuoli 18 henkilöä ja yli 100 haavoittui.²⁴

YK:n humanitaarisen avun koordinaatiotoimisto UNOCHA raportoi 13.6.2023 julkaistussa päivityksessään, että taistelut olivat kiihtyneet tulitaukosopimuksen päätyttyä 3.6., ja uudelleen 24-tunnin mittaisen tulitaukosopimuksen jälkeen 10.6.²⁵

2 Väkivallan ilmeneminen eri alueilla

2.1 Eri alueiden tilanteesta

YK:n 28.2.2023 julkaistussa pääsihteerin raportissa kuvataan Sudanin turvallisuustilannetta ajanjaksolla 21.11.2022–18.2.2023, ja esitetään että yhteisöjenvälisiä yhteenottoja (*intercommunal clashes*) raportointiin Sinisessä Niilissä, Länsi-Kordofanissa, Etelä-Kordofanissa, Keski-Darfurissa, Pohjois-Darfurissa sekä Etelä-Darfurissa.²⁶

Ajanjaksolla 21.11.2022–18.2.2023 Sinisen Niilin osavaltiossa taisteluja käytiin muun muassa Hausa- ja Hamaj-heimojen välillä. Wad al-Mahin alueen turvallisuusvälikohtausten ja yhteisöjen välisten jännitteiden vuoksi poikkeustilaa alueella jatkettiin. Eri yhteisöjen jäsenistä koostuva ryhmä otti yhteen myös Sudanin armeijan edustajien kanssa armeijan komentajan vieraillessa alueella.²⁷ Länsi-Kordofanissa yhteenottoja nähtiin Hamar- ja Bani Fadul -yhteisöjen sekä Hamar- ja Misseriya -yhteisöjen välillä.²⁸ Etelä-Darfurissa Bileilissä yhteenotot Dajo-yhteisön ja Rizeigat -arabiheimon välillä johtivat poikkeustilan asettamiseen ja yhteisten turvajoukkojen (koostuen armeijan, RSF:n ja poliisivoimien jäsenistä) lähettämiseen paikalle rauhoittamaan tilannetta. Tammikuussa joitain RSF:n jäseniä pidätettiin, koska heidän

²² UNSC 16.5.2023, para 13.

²³ UNHCR 29.5.2023.

²⁴ BBC 1.6.2023.

²⁵ UNOCHA 13.6.2023, s. 1.

²⁶ UNSC 28.2.2023, para 15.

²⁷ UNSC 28.2.2023, para 15.

²⁸ UNSC 28.2.2023, para 16.

väitettiin olleen osallisia Bileilin taisteluissa.²⁹ Keski-Darfurissa Hamadiyan IDP-leirillä yhteenottoja nähtiin Rizeigat -arabiheimon ja Fur-heimon jäsenten välillä. RSF:n johtaja Dagalo julisti Sudanin ja Keski-Afrikan tasavallan välisen rajan suljetuksi 3.1.2023 sen jälkeen, kun joidenkin arabeista koostuvien militioiden väitettiin mobilisoituneen tukemaan aseellisia ryhmiä Keski-Afrikan tasavallassa.³⁰ Pohjois-Darfurissa Kabkabiyan kaupungissa asetettiin ulkonaliikkumiskielto Ereigat-arabiheimon ja Fur-heimoon kuuluvien sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden välisten jännitteiden takia. Lisäksi tammikuussa arabiheimojen jäsenet mobilisoituivat Um Dakumin alueella vastauksena Zaghawa-yhteisöön kuuluvien IDP:iden oletetulle yritykselle palata Sereifin alueelle. Tilanne rauhoittui paikallisten viranomaisten ja turvallisuusjoukkojen väliintulon myötä, mutta tilanne pysyi jännittyneenä.³¹ Lisäksi kapinallisryhmä SLA/AW (Sudan Liberation Army-Abdul Wahid) oli osallisena aseellisissa yhteenotoissa joulukuussa 2022 Sudanin hallinnon joukkojen kanssa Keski-Darfurin Jebel Marrassa.³²

YK:n pääsihteerin 16.5.2023 julkaisemassa raportissa (koskien ajanjaksoa 19.2.2023–6.5.2023) esitetään, että ennen Sudanin armeijan ja RSF:n välisten taistelujen alkamista yhteisöjenvälistä yhteenottoja nähtiin Darfurin alueen osavaltioissa. Näihin kuului yhteenotot Fur-yhteisön ja Jalol-arabiyhteisön välillä ja Mararit-yhteisön ja Rizeigat arabiyhteisön välillä maaliskuussa. Arviolta 30 000 henkilöä pakeni Tšadin puolelle yhteenottojen takia. Lisäksi yhteenottoja nähtiin esimerkiksi Misseriya ja Hamar -yhteisöjen välillä Länsi-Kordofanissa. Yhteisöjenvälinen väkivalta johti poikkeustilan jatkamiseen Sinisessä Niilissä ja Etelä-Kordofanissa ja sen asettamiseen Länsi-Kordofanissa.³³

Tilanne Sudanin armeijan ja RSF:n välisen konfliktin alkamisen jälkeen

Koska Sudanin armeijan ja RSF:n välinen konflikti on käynnissä, uutta raportointia ympäri maata koskevista taisteluista uutisoidaan päivittäin. Alla on kuvattu muun muassa ACLEDin (Armed Conflict Location and Event Data Project) 26.5.2023 julkaistuun päivitykseen perustuen taistelualueita Sudanissa 15.4.2023 alkaneen konfliktin myötä. Eri alueita pyritään kuvaamaan yleisellä tasolla lyhyesti.

ACLED-konfliktitietokanta julkaisi 26.5.2023 tilanneanalyysin Sudanista koskien ajanjaksoa 15.4.–19.5.2023. ACLEDin analyysin mukaan Sudanissa on kolme aluetta, joihin konflikti on intensiivisimmillään keskittynyt: Khartum ja sitä ympäröivät alueet, Pohjois-Kordofanin osavaltio sekä Darfurin alue laajemmin. Khartumissa on nähty intensiivistä kaupunkisodankäyntiä ja taistelut ovat keskittyneet pääasiassa Khartumin osavaltioon. Darfurissa on nähty myös intensiivisiä taisteluja konfliktin kahden pääasiallisen osapuolen välillä samalla, kun taisteluihin on osallistunut myös paikallisia militiaryhmiä.³⁴ UNHCR:n 29.5.2023 julkaistussa päivityksessä esitetään, että laaja-alaista rikollisuutta raportoitiin Khartumissa, Darfurissa ja Pohjois-Kordofanin Obeidin alueen maanteilla. Päivityksen mukaan turvallisuustilanne oli pysynyt vakaana muualla Sudanissa (ml. Valkoisen Niilin, Gedarefin, Kassalan, Sinisen Niilin ja Punaisenmeren osavaltioissa).³⁵

YK:n pääsihteerin 16.5.2023 julkaiseman raportin mukaan taistelut Sudanin armeijan ja RSF:n välillä keskittyivät Darfurissa Pohjois-, Etelä-, Keski-, ja Länsi-Darfuriin. Tilanne Itä-Darfurissa oli

²⁹ UNSC 28.2.2023, para 17–18.

³⁰ UNSC 28.2.2023, para 17–18.

³¹ UNSC 28.2.2023, para 19.

³² UNSC 28.2.2023, para 20.

³³ UNSC 16.5.2023, para 20.

³⁴ ACLED 26.5.2023.

³⁵ UNHCR 29.5.2023.

ollut vakaampi, vaikka yhteenotoista oli raportoitu. Raportin mukaan 15.4.2023 taisteluita puhkesi myös Sudanin itäosissa, mutta tilanne rauhoittui nopeasti. Tilanne rauhoittui asteittain pääasiallisesti Sudanin armeijan kontrollissa olevalla alueella. Punaisenmeren osavaltion Port Sudanin kaupungista tuli pääasiallinen evakuointipiste YK:n jäsenvaltioille ja niiden kansalaisille, kansainvälisten järjestöjen henkilökunnalle sekä Sudanin kansalaisille.³⁶

ACLED-konfliktitietokanta tilastoi ajanjaksolla 1.1.2023–26.5.2023 yhteensä 607 turvallisuusvälikohtausta koko Sudanissa, joista 372 taistelujen, 220 siviileihin kohdistuvan väkivallan ja 15 räjähd- ja etäiskujen kategoriassa. Osavaltioittain turvallisuusvälikohtaukset jakaantuivat seuraavasti: al-Jazira 5, Sininen Niili 7, Keski-Darfur 45, Itä-Darfur 6, Gedaref 9, Kassala 5, Khartum 272, Pohjois-Darfur 71, Pohjois-Kordofan 20, ash-Shamaliya 6, Punaisenmeren osavaltio 5, Nahr an-Nil 1, Sennar 1, Etelä-Darfur 60, Etelä-Kordofan 15, Länsi-Darfur 55, Länsi-Kordofan 7, Valkoinen Niili 6. Lisäksi Abyein³⁷ alueella tilastoitiin 11 turvallisuusvälikohtausta.³⁸ Noin kaksi kolmasosaa (401/607) turvallisuusvälikohtauksista on tilastoitu Sudanin armeijan ja RSF:n välisen konfliktin puhkeamisen jälkeen eli ajalla 15.4.2023–26.5.2023.³⁹

Konfliktissa surmansa saaneiden tai haavoittuneiden siviiliuhrien määrä kasvaa jatkuvasti. Esimerkiksi BBC uutisoi 1.6.2023, että virallisten tietojen mukaan siviilikuolonuhrien lukumäärä konfliktin ensimmäisen seitsemän viikon ajalta oli ainakin 883, mutta todellinen lukumäärä oli todennäköisesti paljon suurempi.⁴⁰ The New York Timesin 15.6.2023 päivätyssä artikkelissa esitetään, että sudanilaisen lääkäriliiton mukaan siviilikuolonuhrien määrä oli yli 958 ja yli 4 700 siviiliä oli haavoittunut.⁴¹

2.1.1 Darfur

The New Humanitarianin 11.5.2023 julkaiseman artikkelin mukaan Sudanin armeijan ja RSF:n välinen konflikti heijastuu myös Khartumin ulkopuolelle. Artikkelin mukaan suuria määriä siviileitä on kuollut taisteluissa Darfurin keskeisten kaupunkien hallinnasta. Artikkelin mukaan sekä armeijalla että RSF:llä on tukikohtia Darfurissa ja ne ryhtyivät taistelemaan keskenään pian huhtikuun 15. päivän jälkeen. Joillain alueilla yhteisöjen omat militiat ovat osallistuneet yhteenottoihin. Artikkelin mukaan Länsi-Darfurin Geneinassa oli nähty kuukauden aikana Sudanissa verisimpiin kuuluvia taisteluita. Armeijan ja RSF:n välisten taisteluiden lisäksi yhteenottoja nähtiin RSF:ään liittyvien arabien militioiden (*RSF-aligned Arab militias*) ja ei-arabitaustaisen Masalit-heimon aseistettujen jäsenten välillä.⁴²

Darfurissa on raportoitu paikallisista tulitaukosopimuksista.⁴³ Esimerkiksi The New Humanitarianin 11.5.2023 julkaiseman artikkelin mukaan paikallisyhteisöt olivat saaneet välitettyä paikallisia tulitaukoja armeijan ja RSF:n välillä, ja tulitauot olivat pitäneet joissain Darfurin kaupungeissa. Artikkelissa mainitaan onnistuneista tulitaukoneuvotteluista Etelä-Darfurin pääkaupungissa Nyalassa ja Pohjois-Darfurin pääkaupungissa Fasherissa. Artikkelin

³⁶ UNSC 16.5.2023, para 14, 15.

³⁷ Abyei on kiistelty alue Sudanin ja Etelä-Sudanin rajalla.

³⁸ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles", "Violence against civilians", "Explosions/Remote Violence"].

³⁹ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles", "Violence against civilians", "Explosions/Remote Violence"; Event date: "15 April 2023 ... 26.5.2023"].

⁴⁰ BBC 1.6.2023. Uutisessa ei tarkenneta, mitä "viralliset lähteet" ovat.

⁴¹ The New York Times/Walsh & Dahir 15.6.2023.

⁴² The New Humanitarian/Kleinfeld 11.5.2023.

⁴³ The New Humanitarian/Kleinfeld 11.5.2023; UNSC 16.5.2023, para 14.

mukaan tulitauot olivat estäneet suoria yhteenottoja monissa Darfurin alueen keskeisissä kaupungeissa, mutta ne eivät suojanneet siviileitä joutumasta ryöstelyiden uhreiksi. Tulitauon solmiminen Länsi-Darfurin pääkaupungissa Geneinassa oli osoittautunut vaikeaksi.⁴⁴

ACLEDin analyysin mukaan konfliktin alettua 15.4.2023 taistelut Länsi-Darfurissa keskittyivät pääkaupunkiin Geneinaan. Taistelujen toisella viikolla väkivalta Länsi-Darfurissa yli kolminkertaistui, kun verisiä yhteenottoja nähtiin myös masalitien ja RSF:ään liitettyjen arabien militioiden välillä. Tilanne rauhoittui hetkellisesti heimojohtajien sovittua aselevosta toukokuun alussa, mutta eskaloitui uudelleen 12.5.2023.⁴⁵ Länsi-Darfurissa käytyjä taisteluja on pidetty osin etnisperusteisena.⁴⁶ YK:n pääsihteerin Sudanin erityisedustaja Volker Perthes ilmaisi 13.6.2023 julkaistussa lausunnossa huolensa Geneinan tilanteesta, jossa väkivalta oli saanut etnisiä ulottuvuuksia. Hänen mukaansa alustavan raportoinnin perusteella siviileihin oli kohdistettu laajoja hyökkäyksiä heidän etnisyytensä vuoksi. Tekijöinä olivat väitetysti jotkut arabien militiat sekä aseistetut miehet, joilla oli RSF:n uniformu. Perthesin mukaan, mikäli raportointi saadaan vahvistettua, kyse voi olla rikoksista ihmisyyttä vastaan.⁴⁷ France 24 uutisoi 15.6.2023, että aktivistien mukaan Geneinassa oli kuollut 1 100 ihmistä konfliktin alkamisen jälkeen.⁴⁸

ACLEDin mukaan Pohjois-Darfurissa taisteluja on pääasiassa nähty alueen pääkaupungissa Fasherissa, mutta yhteenottoja on raportoitu myös Kebkabiyyassa ja Tawilassa. Huhtikuun 20. päivä Fasherissa solmittiin paikallisesti tulitaukosopimus, ja viikkoa myöhemmin viisi Juban rauhansopimuksen joulukuussa 2022 allekirjoittanutta aseellista ryhmää⁴⁹ lähetti satoja taistelijoita turvaamaan kaupunkia. ACLEDin mukaan väkivaltaisuuDET vähenivät Fasherissa toukokuussa.⁵⁰ UNHCR kuitenkin raportoi 29.5.2023, että Fasherissa oli ollut uusia taisteluja.⁵¹ Kesäkuun alussa Pohjois-Darfurissa on raportoitu taisteluista myös Kutumin kaupungista ja sen lähialueilta.⁵²

ACLEDin mukaan Etelä-Darfurin osavaltiossa alueen pääkaupungissa Nyalassa on ollut intensiivisiä taisteluja Sudanin armeijan ja RSF:n välillä. Kaupungin asukkaiden on raportoitu hankkineen aseita vartioidakseen naapurustojaan. RSF:n raportoidaan kontrolloivan kaupungin itäpuolta, mukaan lukien Nyalan lentokenttää ja armeijan taas kaupungin länsiosaa.⁵³ UNOCHAN mukaan (28.5.2023) Etelä-Darfurissa oli allekirjoitettu sopimus konfliktin päättämiseksi 80 heimon toimesta.⁵⁴ France 24 uutisoi 15.6.2023, että sudanilaisen konfliktia monitoroivan järjestön Darfur Bar Associationin mukaan tykistön iskut olivat osuneet siviilikoteihin Nyalassa keskiviikkona (14.6.2023) sen jälkeen, kun RSF:n sotilaat olivat valittaneet, että heille ei ollut maksettu palkkaa. Paikallisen haastatellun henkilön mukaan taistelut saattoivat alkaa uudelleen milloin hyvänsä.⁵⁵

⁴⁴ The New Humanitarian/Kleinfeld 11.5.2023.

⁴⁵ ACLED 26.5.2023.

⁴⁶ Ks. esim. Al Jazeera 11.6.2023; RFI 15.6.2023; UNITAMS 13.6.2023.

⁴⁷ UNITAMS 13.6.2023.

⁴⁸ France 24 15.6.2023.

⁴⁹ SLM/A-Minni Minawi, SLMA/A-Transitional Council, The Justice and Equality Movement - JEM, Gathering of Sudan Liberation Forces ja Sudan Alliance Movement.

⁵⁰ ACLED 26.5.2023.

⁵¹ UNHCR 29.5.2023.

⁵² Middle East Eye 5.6.2023.

⁵³ ACLED 26.5.2023.

⁵⁴ UNOCHA 28.5.2023.

⁵⁵ France 24 15.6.2023.

UNHCR:n 29.5.2023 julkaistussa päivityksessä esitetään, että tilanne Darfurissa jatkui jännitteisenä ja räjähdysheikkänä sen jälkeen, kun Länsi-Darfurin Geneinassa ja Keski-Darfurin Zalengeissa nähtiin intensiivisiä yhteenottoja. Päivityksen mukaan siviilit kohtaavat vakavia esteitä liikkumisessa Geneinan kaupungissa johtuen tarkka-ampujien aiheuttamasta uhasta. Keski-Darfurissa ulkomaalaisen, aseistetun, arabeista koostuvan militian läsnäolo aiheutti huolta.⁵⁶ Reuters uutisoi 14.6.2023, että darfurilaisen taisteluita seuraavan lakimiesjärjestön mukaan Zalingein kaupunki Keski-Darfurissa oli "piiritetty", kun taas Fasherin kaupungissa oli ollut rauhallisempaa, mutta sinne oli saapunut sisäisesti siirtymään joutuneita Kutumista.⁵⁷

2.1.2 Pohjois- ja Etelä-Kordofan

YK:n pääsihteerin 16.5.2023 julkaistun raportin mukaan myös Pohjois-Kordofanin osavaltiossa on nähty raskaita taisteluita, etenkin Obeidin lentokentän lähistöllä. Taistelut aiheuttavat siviiliuhreja, siirtymistä pois alueelta ja infrastruktuurin tuhoa.⁵⁸ France 24 uutisoi 15.6.2023, että paikallisten mukaan armeija oli tehnyt ilma- ja tykistöiskuja RSF:n asemia vastaan Obeidissa. RSF kontrolloi uutisen mukaan kaupunkiin vieviä teitä ja oli sopinut paikallisten heimojohtajien kanssa turvaavansa aluetta rikollisjoukkoja vastaan.⁵⁹

Taisteluita on raportoitu kesäkuussa myös Etelä-Kordofanin Kaduglista.⁶⁰ Reuters uutisoi 8.6.2023, että paikalliset ihmiset Etelä-Kordofanissa olivat raportoineet Abdelaziz al-Hilun johtaman kapinallisryhmän SPLM-N:n siirtäneen joukkojaan useisiin armeijan leireihin osavaltion pääkaupungin Kaduglin ympäristössä. Ryhmän mobilisaatio oli herättänyt huolta mahdollisista yhteenotoista. Artikkelin mukaan SPLM-N:n ja RSF:n välillä oli ollut kahakoita edellisten kuukausien aikana.⁶¹ Reuters uutisoi 15.6.2023, että armeija oli torjunut RSF:n hyökkäyksen yhteen sen tukikohdista Kaduglissa.⁶²

3 Sudanin humanitaarinen tilanne

YK:n pääsihteerin kuvasi 17.4.2023 pitämässään puheessa, kuinka Sudanin humanitaarinen tilanne oli jo ennen konfliktia vaarallinen ja konfliktin puhjettua "katastrofaalinen".⁶³

YK:n pääsihteerin 16.5.2023 julkaistun raportin mukaan, koska konfliktin osapuolet eivät ole täysin sitoutuneet humanitaarisiin taukoihin taisteluissa, monet siviilit ovat joutuneet riskeeraamaan henkensä päästäkseen hoitoon tai hankkiakseen tarvikkeita. Laaja-alainen kotien ryöstely, autovarkaudet ja aseellisten toimijoiden tekemät seksuaalisen väkivallan yritykset lisäsivät siviileihin kohdistuvaa riskiä.⁶⁴

Maailman ruokaohjelma (WFP, World Food Programme) arvioi toukokuussa 2023, että akuutista puutteellisesta elintarviketurvasta (*acutely food insecure*) kärsivien ihmisten lukumäärä nousee 19 miljoonaan seuraavien 3–6 kuukauden aikana (nousua 2–2,5 miljoonaa). Tämä on lähes 40 % väestöstä. Eniten puutteellisesta elintarviketurvasta kärsivät

⁵⁶ UNHCR 29.5.2023.

⁵⁷ Reuters 15.6.2023.

⁵⁸ UNSC 16.5.2023, para 14.

⁵⁹ France 24 15.6.2023.

⁶⁰ Reuters 8.6.2023; 15.6.2023.

⁶¹ Reuters 8.6.2023.

⁶² Reuters 15.6.2023.

⁶³ UN 17.4.2023.

⁶⁴ UNSC 16.5.2023, para 31.

osavaltiot ovat Länsi-Darfur, Länsi-Kordofan, Sininen Niili, Pohjois-Darfur ja Punaisenmeren osavaltio.⁶⁵

UNOCHA esitti 28.5.2023 julkaistussa päivityksessään konfliktista, että YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestön (UNFPA) mukaan raportoinnit sukupuoleen perustuvasta väkivallasta (GBV) olivat lisääntyneet, etenkin sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden keskuudessa. Myös raportoitujen kotiväkivaltatapausten määrä oli lisääntynyt. Seksuaalista väkivaltaa konflikteissa käsittelevä YK:n pääsihteerin erityisedustaja oli pitänyt raportointeja naisiin ja tyttöihin kohdistuneesta seksuaalisesta väkivallasta konfliktin molempien osapuolten taholta huolestuttavana.⁶⁶ UNOCHA raportoi 13.6.2023, että konfliktin alettua kansalaisjärjestöt olivat raportoineet lisääntyneessä määrin sukupuoleen perustuvasta väkivallasta ja erityisesti naisiin ja tyttöihin kohdistuvasta seksuaalisesta väkivallasta ja kidnappaamisista.⁶⁷

Maailman terveysjärjestön WHO:n (World Health Organization) mukaan Sudanissa raportoidaan erikoistuneen terveydenhuollon henkilökunnan sekä tarvikkeiden puutteesta. Konfliktialueilla terveydenhuollon henkilökunnalle ei ole maksettu palkkoja ja suurin osa on siirtynyt turvallisemmille alueille. WHO oli vahvistanut ainakin 46 terveydenhuoltoon kohdistunutta hyökkäystä 15.4.2023–4.6.2023 välisenä aikana, joissa oli saanut surmansa 8 henkilöä ja 18 oli haavoittunut.⁶⁸

UNOCHAN mukaan lääkintätarvikkeet terveydenhuollon palveluissa olivat huvenneet, ja vaikka potilaat onnistuivat pääsemään terveydenhuoltoon, heille ei välttämättä ole saatavilla tarvittavaa hoitoa. Sudanin terveysministeriön mukaan ympäri Sudania tarvittiin kiireellisesti röntgenfilmejä, happipulloja, veripusseja ja munuaisten dialyysiin tarvittavia välineitä. WHO:n mukaan yli 30 vauvaa oli kuollut sairaalassa Itä-Darfurin Ad Du'aynissa taisteluiden alkamisen jälkeen. UNOCHAN mukaan Pohjois-, Etelä- ja Länsi-Kordofanin osavaltioissa suurin osa terveydenhuollon laitoksista oli suljettu, ja avoinna olevista laitoksista puuttui tarvikkeita ja henkilökuntaa.⁶⁹

UNOCHAN 13.6.2023 julkaistun päivityksen mukaan Sudanin lääkäreiden ammattiliiton (Sudan Doctor's Trade Union) mukaan ainakin 67 % konfliktialueiden lähistöllä sijaitsevista sairaaloista oli poissa käytöstä toukokuun 2023 lopussa. 89 sairaalasta 60 oli poissa käytöstä ja 29 toimi täysin tai osittain (jotkut tarjosivat vain kiireellistä hoitoa (*emergency medical services*)). Toiminnassa olevia sairaaloita uhkasi sulkeminen hoitohenkilökunnan, tarvikkeiden, veden ja sähkön puutteen takia. Konfliktin alettua ainakin 17 sairaalaa oli pommitettu ja 21 sairaalaa pakkoevakuoitu, ja 11 ambulanssiin oli hyökätty sekä potilaita ja tarvikkeita kuljettavia ambulansseja estetty kulkemasta.⁷⁰

UNOCHA raportoi, että YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön mukaan ruoan, polttoaineen ja muiden perushyödykkeiden hinnat olivat kasvussa, minkä seurauksena monet kriittisen tärkeät hyödykkeet olivat liian kalliita monille talouksille. Huhtikuun puolivälistä alkaen perushyödykkeiden kuten pulloveden ja ruoan hinta oli noussut 40–60 % konfliktista kärsineillä alueilla. Myös liikenteen hintojen oli raportoitu nousseen nopeasti vaikeuttaen pois lähtemisiä

⁶⁵ WFP 5/2023, s. 1–2.

⁶⁶ UNOCHA 28.5.2023, s. 1.

⁶⁷ UNOCHA 13.6.2023, s. 1.

⁶⁸ WHO 14.6.2023.

⁶⁹ UNOCHA 28.5.2023, s. 1–2.

⁷⁰ UNOCHA 13.6.2023, s. 1.

konfliktialueilta. Etelä-Kordofanissa elintarvikkeet olivat huvenneet kaupoista ja hinnat olivat toukokuussa viisinkertaistuneet huhtikuudesta.⁷¹

YK:n pääsihteerin 16.5.2023 päivätyn raportin mukaan lokakuun 2021 sotilasvallankaappauksen jälkeen YK oli dokumentoinut ainakin 125 henkilön surman (ml. 1 nainen ja 24 lasta) mielenosoituksiin liittyen.⁷²

UNHCR:n 15.6.2023 päivätyn tilannekatsauksen mukaan huhtikuussa alkaneen konfliktin takia arviolta 2,1 miljoonaa ihmistä on joko joutunut siirtymään maan sisäisesti (noin 1,67 milj.) tai paennut ulkomaille (noin 477 451).⁷³

4 Khartumin suurkaupunkialue

4.1 Taustatietoa

Khartumin osavaltio on jaettu seitsemään hallinnolliseen alueeseen (*localities*): Khartum, Omdurman, Ombada, Karrari, Sharq an-Nil, Bahri sekä Jebel Awlia.⁷⁴ Khartumin pääkaupunkia kutsutaan "kolmiosaiseksi suurkaupungiksi" (*tripartite metropolis*), johon kuuluu kolme kaupunkia: Khartum, Omdurman ja Bahri (tunnetaan myös nimellä "Pohjoinen Khartum" (Khartoum North)).⁷⁵

Khartumin suurkaupunkialueen rajoja on vaikea määritellä, mutta esimerkiksi yhdessä "Suur-Khartumin" (*Greater Khartoum*) kartassa vuodelta 2018 yhtenäiset kaupunkialueet ylettävät idässä Hajj Yusufin (Sharq an-Nilin hallinnollinen alue) itäpuolella oleville alueille, etelässä arviolta Mayon ja al-Kalaklan (Jebel Awlian hallinnollinen alue) alueen eteläpuolelle, pohjoisessa arviolta Bahrin al-Kadaron alueen pohjoispuolelle ja lännessä (Ombadan alueella) sijaitsevan Hilla al-Jedidan länsipuolelle.⁷⁶ Lähteissä ei välttämättä käy aina ilmi tarkoitetaanko Khartumista puhuttaessa osavaltiota vai kaupunkia vai pääkaupunkiseutua laajemmin, tai tarkoitetaanko esimerkiksi Bahrista puhuttaessa kaupungin keskustaa, laajempaa kaupunkialuetta vai hallinnollista aluetta.

Khartumin suurkaupunkialuetta käsittelevän tutkimuksen mukaan Khartum on yksi Afrikan mantereeseen väkirikkaimmista kaupungeista. Khartumissa on arvioitu asuvan 19 % Sudanin koko väestöstä, joka oli vuonna 2021 arviolta 45 miljoonaa ihmistä. Khartum on keskeinen liikenteen solmukohta, ja sieltä on hyvät yhteydet naapurimaihin lännessä (Nyalan kautta), pohjoisessa (Wadi Halfan kautta), idässä (Port Sudanin ja Gedarefin kautta) ja etelässä (Kostin ja Renkin kautta). Tutkimuksen mukaan kaupunki kärsii kaupunkirakenteen rappeutumisesta (*urban decay*), sosio-ekonomisesta kriisistä ja liikennekaaoksesta. Lisäksi viime vuosien aikana liikenneneruuhkat ovat voimistuneet jopa päivien mittaisten polttoainejonojen takia.⁷⁷

⁷¹ UNOCHA 28.5.2023, s. 2.

⁷² UNSC 16.5.2023, para 27.

⁷³ UNHCR 15.6.2023.

⁷⁴ Ks. esim. UNOCHA 5/2021b.

⁷⁵ Ille, Steel 6/2021, s. 3.

⁷⁶ Casciarri et al. 2018. Huom. [kartassa](#) Hilla al-Jedida on merkitty suurkaupunkialueen länsipuolelle, kun Khartumin hallinnolliselta alueelta löytyy Hilla al-Jadida -niminen kaupunginosa. Ks. esim. MSF 25.4.2023. Casciarri et al. karttaan on merkitty vain joitain kaupunkialueita nimeltä. Kartan lähteeksi mainitaan vuoden 2008 kansallinen väestönlasku.

⁷⁷ Ille, Steel 6/2021, s. 3.

Huhtikuussa alkaneessa konfliktissa on tuhoutunut kaupungin infrastruktuuria.⁷⁸ Esimerkiksi The Guardianin 16.5.2023 päivytyssä artikkelissa esitetään, että Khartumin kaupunkia on tuhoutunut paljolti taisteluissa. Ruoka sekä polttoaine ovat kalliita ja niiden saanti on enenevässä määrin riittämätöntä. Kauppoja, pankkeja, sairaaloita ja viljavarastoja on ryöstelty tyhjäksi.⁷⁹ Ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watchin (HRW) Sudan-tutkijan Mohamed Osmanin mukaan taistelut ovat vahingoittaneet siviili-infrastruktuuria, joten sähkö, puhtaan veden ja terveydenhuollon saatavuus on vähäistä.⁸⁰

4.1.1 Khartumin kansainvälinen lentokenttä

Sudanilaisen uutismedian Dabanga Sudanin 2.6.2023 julkaistun artikkelin mukaan Sudanin ilmatila on ollut suljettuna siviililentoille konfliktin alusta lähtien.⁸¹ Reuters uutisoi 15.6.2023, että Khartumin kansainvälinen lentokenttä oli ilmoittanut, että Sudanin siviili-ilmailuviranomainen oli jatkanut ilmatilan sulkua 30.6.2023 asti. Sulku ei koskenut luvan saaneita humanitaarisia lentoja ja evakuoitilentoja.⁸²

Global Security -sivuston mukaan Khartumin kansainvälinen lentokenttä (KRT) on Sudanin suurin lentokenttä ja ensisijainen väylä maahan ilmaitse.⁸³

Konfliktin osapuolet ovat pyrkineet saamaan strategisesti tärkeitä kohteita hallintaansa,⁸⁴ ja taisteluja on käyty myös Khartumin kansainvälisestä lentokentästä.⁸⁵ Airspace Africa -sivusto uutisoi 20.4.2023, että taisteluissa Khartumin kansainvälisellä lentokentällä ainakin 14 lentokonetta oli vahingoittunut.⁸⁶ Lisäksi esimerkiksi ACLED tilastoi, että 15.5.2023 taisteluja käytiin eri kaupunginosissa, mukaan lukien Khartumin kansainvälisen lentokentän alueella.⁸⁷ Dabanga Sudanin 24.5.2023 julkaistussa artikkelissa mainitaan, että monet maat olivat käyttäneet Khartumin pohjoispuolella sijaitsevaa Wadi Seidnan sotilaslentokenttää evakuoitilentoihin, koska Khartumin kansainvälinen lentokenttä oli vahingoittunut taisteluissa kuutta viikkoa aiemmin.⁸⁸

4.2 Aluehallinta ja viranomaissuojelu

YK:n rauhanturvaoperaatio UNAMID (United Nations/African Union Mission in Darfur) lopetti tehtävänsä virallisesti joulukuussa 2020. Sitä seurannut YK-operaatio UNITAMS (United Nations Integrated Transition Assistance Mission in Sudan) toimii pääasiassa poliittisella tasolla.⁸⁹

Bertelsmann Stiftungin Sudan-raportissa (2022) kuvataan Sudanin tilannetta ennen nykyistä konfliktia. Raportin mukaan Sudanissa valtiolla oli tuolloin voimankäytön monopoli ainoastaan kaupunkikeskuksissa, mutta se haastettiin muualla Sudanissa. Itä-Sudanissa, Kordofanissa ja Darfurissa jatkuvat aseelliset hyökkäykset, etnisperusteiset yhteenotot ja

⁷⁸ ACLED 26.5.2023; The Guardian 16.5.2023; HRW 17.5.2023.

⁷⁹ The Guardian 16.5.2023.

⁸⁰ HRW 17.5.2023.

⁸¹ Dabanga Sudan 2.6.2023.

⁸² Reuters 15.6.2023b.

⁸³ Global Security [päiväämätön].

⁸⁴ Rift Valley Institute 5/2023; BBC 16.4.2023.

⁸⁵ Airspace Africa 20.4.2023; BBC 16.4.2023.

⁸⁶ Airspace Africa 20.4.2023.

⁸⁷ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19965].

⁸⁸ Dabanga Sudan 24.5.2023.

⁸⁹ Bertelsmann Stiftung 2022, s. 7.

keskushallintoa vastaan kapinointi olivat tyypillisiä. Aseiden levinneisyys kontrolloimattomasti alueille, joissa turvallisuustilanne on heikko muodosti todellisen turvallisuusuhan siviiliväestölle.⁹⁰

Sudanin armeija ja RSF taistelevat paraikaa toisiaan vastaan eri puolilla Khartumin pääkaupunkiseutua (ks. tarkemmin kohta 4.3.2). The New York Timesin artikkelissa 15.6.2023 esitetään, että YK:n edustajien ja paikallisten ihmisten mukaan RSF kontrolloi suurinta osaa Khartumista.⁹¹ Niin ikään Reutersin 14.6.2023 julkaistussa artikkelissa esitetään, että RSF on ottanut hallintaansa suurimman osan kaupungista. Pääkaupungin asukkaat olivat huolestuneet viranomaisten poissaolosta kaupungista sanoen, että kaupunkiin jäljelle jääneet tunsivat olonsa hylätyksi. Reutersin artikkelin mukaan monet ylemmät sudanilaiset virkamiehet olivat siirtyneet Khartumista pois Port Sudaniin.⁹²

Bertelsmann Stiftungin raportin mukaan ihmisten kansalaisoikeuksia loukataan. Siviileihin kohdistetaan hyökkäyksiä maan eri osissa, ja mekanismit ja instituutiot, joiden tulisi käsitellä oikeudenloukkauksia ja nostaa syytteitä ja asettaa rangaistuksia, ovat pitkälti toimimattomia.⁹³

Edelleen Bertelsmann Stiftungin raportin mukaan joidenkin Sudanin valtiota johtavan siirtymävaiheen neuvoston sotilasjäsenien uskottiin olevan osallisina suunnittelemassa ja toimeenpanemassa Khartumissa 3.6.2019 tapahtunutta mielenosoittajien joukkosurmaa, mutta ketään neuvostossa istuvaa henkilöä ei ollut asetettu vastuuseen tapahtumasta, vaan he nauttivat immuniteetista.⁹⁴ Freedom Housen mukaan joukkosurmaa tutkimaan asetettu komitea lakkautettiin sotilasvallankaappauksen jälkeen.⁹⁵

Freedom Housen mukaan siitä huolimatta, että Sudanin väliaikaisessa perustuslaissa oikeusturva (*due process*) on suojattu, perustuslaissa mahdollistetaan hallinnolle oikeus käyttää poikkeusvaltuuksia (*emergency powers*) ja peruuttaa (*suspend*) joitain oikeusturvaan kuuluvia oikeuksia. Käytännössä vuoden 2022 aikana turvallisuusjoukot ovat syyllistyneet mielivaltaisiin pidätyksiin ja vangitsemisiin lokakuun 2021 sotilasvallankaappauksen ja siihen liittyvien mielenosoitusten jälkeen. Lokakuun vallankaappauksista protestoineita mielenosoituksia on tukahdutettu väkivaltaisesti, ja poliittisia vankeja on kidutettu.⁹⁶

Freedom Housen mukaan laaja-alaisiin naisiin kohdistuneisiin rikoksiin (myös aseellisten konfliktien aikana) syyllistyneet henkilöt ovat yleensä nauttineet rankaisemattomuudesta.⁹⁷

4.3 Konfliktin intensiteetti

4.3.1 Konfliktin osapuolet

Lähes kaikissa ACLEDin ajanjaksolla 1.1.2023–26.5.2023 tilastoiduissa taisteluissa Khartumin osavaltiossa osapuolina ovat olleet Sudanin armeija ja RSF (196/199 välikohtausta). Kolmessa muussa tapauksessa toisena osapuolena oli RSF, ja toisena joko puolisoitilaalliset

⁹⁰ Bertelsmann Stiftung 2022, s. 6.

⁹¹ The New York Times/Walsh & Dahir 15.6.2023.

⁹² Reuters/Lewis & Abdelaziz 14.6.2023.

⁹³ Bertelsmann Stiftung 2022, s. 14.

⁹⁴ Bertelsmann Stiftung 2022, s. 13–14.

⁹⁵ Freedom House 2023.

⁹⁶ Freedom House 2023.

⁹⁷ Freedom House 2023.

keskusreservijoukot (Central Reserve Forces / Abu Tira)⁹⁸, vanginvartijat⁹⁹ tai yksityiset vartijat¹⁰⁰.

Sudanin armeija

Abdel Fattah al-Burhan on Sudanin armeijan komentaja.¹⁰¹ Rift Valley Instituten mukaan Sudanin armeijalla on ollut keskeinen asema maan hallinnossa, politiikassa ja taloudessa. Poliittikka Sudanissa on hyvin militarisoitua ja Sudanin armeija on puolestaan merkittävän politisoitunut instituutio. Armeijan johtoportaalle taustat ovat pääosin Sudanin keskiosien eliittiin kuuluvissa etnisissä ryhmissä (*ethnic elites*). Näin ollen sillä on syvät siteet entisen presidentin Omar al-Bashirin aikaisiin vaikutusvaltaisiin sidosryhmiin. Samalla suuri osa armeijan tavallisista sotilaista on värvätty syrjäisemmistä yhteisöistä.¹⁰² Sudanin armeijan on raportoitu syyllistyneen erilaisiin ihmisoikeusloukkauksiin siviilejä kohtaan.¹⁰³

Deutsche Wellen mukaan Sudanin armeijan koko on noin 120 000 sotilasta (pois lukien reserviläiset).¹⁰⁴

RSF (Rapid Support Forces)

Puolisotilaallinen RSF perustettiin vuonna 2013, ja se muodostettiin pitkälti Darfurin arabien militioista, mukaan lukien Janjaweedista¹⁰⁵ taistelemaan Darfurin kapinallisia ja näiden edustamia yhteisöjä vastaan.¹⁰⁶ Rift Valley Instituten mukaan RSF on mahdollistanut johtajansa Mohammed 'Hemedti' Dagalon vaurastumisen ja valta-aseman kasvamisen.¹⁰⁷ Bertelsmann Stiftungin Sudan-raportissa vuodelta 2022 Dagaloa kutsutaan Sudanin *de facto* johtajaksi.¹⁰⁸ RSF on tukenut Saudi-Arabian johtamaa koalitiota Jemenin sodassa lähettämällä joukkoja Jemeniin, mikä on kasvattanut ryhmän vaurautta, kokoa sekä kansallista ja kansainvälistä merkitystä.¹⁰⁹ RSF on syyllistynyt moninaisiin ihmisoikeusloukkauksiin eri puolilla Sudania, niin Darfurissa kuin Khartumissa.¹¹⁰

Reutersin mukaan RSF:n sotilaiden lukumäärä on noin 100 000. RSF:llä on tukikohtia ja joukkoja sijoitettuna ympäri Sudania.¹¹¹

4.3.2 Taistelualueet ja sodankäynnin keinot

ACLEDin analyysissä (26.5.2023) kuvataan, kuinka taistelut alkoivat 15.4.2023 RSF:n päämajan ympäristössä lähellä Khartum Sport Cityä pääkaupungin eteläpuolella. Taistelut levisivät

⁹⁸ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19982].

⁹⁹ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19828].

¹⁰⁰ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD20211].

¹⁰¹ HRW 4.5.2023.

¹⁰² Rift Valley Institute 5/2023.

¹⁰³ Ks. esim. Amnesty International 2023; OMCT 3.3.2023.

¹⁰⁴ Deutsche Welle/Nebe 4.5.2023.

¹⁰⁵ Janjaweed-militiat perustettiin 2000-luvun alussa tukemaan al-Bashirin hallinnon kapinallisia vastaan käytyä kampanjaa. Arviolta 300 000 ihmistä kuoli konfliktissa, ja Kansainvälinen rikostuomioistuin on syyttänyt tuolloisen hallinnon virkamiehiä ja Janjaweed-komentajia kansanmurhasta, sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan Darfurissa. Reuters 15.4.2023.

¹⁰⁶ Rift Valley Institute 5/2023.

¹⁰⁷ Rift Valley Institute 5/2023.

¹⁰⁸ BTI 2022, s. 4. Raportti käsittelee ajanjaksoa 1.2.2019–31.1.2021.

¹⁰⁹ Rift Valley Institute 5/2023.

¹¹⁰ Ks. esim. HRW 1.3.2023; 8.5.2019; OMCT 3.3.2023.

¹¹¹ Reuters 15.4.2023.

nopeasti Khartumin kaupungin keskustaan al-Matarin kaupunginosaan, jossa Sudanin armeijan päämaja (*General Command headquarters*) sekä armeijan ja RSF:n päälliköiden asumukset sijaitsivat.¹¹²

Rift Valley Instituten toukokuussa julkaistussa päivityksessä esitetään, että konfliktin alettua RSF oli joko ottanut hallintaansa Khartumin alueen keskeisiä kohteita tai taisteli niistä raskaasti. RSF oli menestynyt odotettua paremmin ja pakottanut Sudanin armeijan vetäytymään sen jäljellä oleviin kasarmeihin, etenkin Omdurmanin kaakkoispuolella ja lentokentän lähellä sijaitsevaan armeijan päämajaan. Molemmat osapuolet pyrkivät saamaan keskeisiä logistisia reittejä ja siltoja hallintaansa, ja kontrolloimaan valtiovallan keskeisiä symboleita ja instituutioita.¹¹³

ACLEDin analyysin mukaan taisteluosapuolet ovat Khartumissa tukeutuneet vahvuuksiinsa, erityisesti Khartumin kolmen kaupungin alueella (*tri-city area*), jossa Sudanin armeija on tehnyt pääasiassa ilmaiskuja ja RSF on käyttänyt tehokkaasti maasodankäynnin keinoja. Pommitukset ovat raportoinnin perusteella päivittäisiä. Lähes kaikki dokumentoidut ilmaiskut ovat Sudanin armeijan tekemiä Khartumin osavaltiossa. Sudanin armeijan ilmaiskut on kohdistettu RSF:n taistelijoihin alueilla, joissa heitä on sijoitettuna tai joissa RSF:llä on tukikohta. ACLEDin mukaan armeijan joukkoja on sijoitettu seuraaville alueille: armeijan päämajan alue, Sport Cityn, East Airportin ja Khartumin presidentinlinnan tukikohdat, Sharq an-Nilin ja Kafourin tukikohdat Bahrin kaupungissa, radio- ja televisiokomission alue Omdurmanissa sekä alueet, joissa RSF:n joukkoja on sijoitettu Omdurmanissa. Ilmaiskuja on kohdistettu myös siviili-infrastruktuuriin kuten koteihin, kouluihin ja sairaaloihin. Esimerkiksi 2.5.2023 Sudanin armeija teki ilmaiskun Sharq an-Nilin sairaala-alueeseen al-Jarif Eastissä surmaten useita siviilejä.¹¹⁴

Rift Valley Instituten toukokuussa 2023 ulkaistun päivityksen mukaan konfliktin molemmat osapuolet ovat sijoittaneet joukkojaan strategisten sijaintien ja kasarmien ympäristöön Khartumissa, Omdurmanissa ja Bahrissa, minkä seurauksena taistelut ovat ravisuttaneet tiheään asuttuja kaupunkialueita. Taisteluissa on käytetty raskasta tykistöä (*heavy artillery*), panssarivaunuja ja taisteluhelikoptereiden ja suihkuväittäjien tekemiä ilmaiskuja.¹¹⁵

ACLEDin 26.5.2023 päivityksen mukaan RSF:llä on joukkoja Khartumin kaupungin itäpuolen kaupunginosissa pääkaduilla, lentokentällä sekä sen viereisissä naapurustoissa sekä kaupungin keskustassa. RSF kontrolloi lisäksi kaupungin pohjoisosaa, ml. presidentinlinnaa ja sen ympäröiviä alueita, etenkin Arabialaista toria (Arabic market). Sudanin armeija kontrolloi armeijan päämajan itäpuolen alueita ja Koperin siltaa, ja se on asettanut joukkoja myös kaupungin lounaispuolelle, al-Shajaran alueelle, jossa on armeijan tukikohta. Armeija kontrolloi myös tärkeää asetehtaiden aluetta.¹¹⁶

ACLEDin mukaan huhtikuun 2023 loppupuolella keskusreservipoliisin (Central Reserve Police / Abu Tira) joukkoja sijoitettiin Khartumiin "turvaamaan julkista ja yksityistä omaisuutta ja pidättämään varkaita". Abu Tira -joukkoja on aiemmin syytetty vakavista ihmisoikeusloukkauksista mielenosoittajia vastaan.¹¹⁷

ACLEDin mukaan Bahrissa RSF:n joukot ovat läsnä suurimmassa osassa kaupunginosia paitsi armeijan kahden tukikohdan alueella kaupungin etelä- ja pohjoisosassa. RSF:n joukkoja on

¹¹² ACLED 26.5.2023.

¹¹³ Rift Valley Institute 5/2023.

¹¹⁴ ACLED 26.5.2023. Ks. myös ACLEDin [kartta](#) turvallisuusvälikohtauksista Khartumissa 15.4.2023–19.5.2023. ACLED 26.5.2023b.

¹¹⁵ Rift Valley Institute 5/2023.

¹¹⁶ ACLED 26.5.2023.

¹¹⁷ ACLED 26.5.2023.

lisäksi läsnä suurimmassa osassa Omdurmanin kaupunginosia paitsi armeijan tukikohdan alueella keskikaupungin itäpuolella. Sudanin armeija kontrolloi alueita kaupungin luoteis- ja koillisosissa, lähellä Kararissa sijaitsevaa Wadi Seidnan sotilaslentokenttää, jota armeija käyttää. RSF on onnistunut joukkojen sijoittamisessa ympäri pääkaupunkialuetta, koska sen joukot pystyvät nopeaan liikkumiseen käyttämällä nelivetoisia aseistettuja lava-autoja. Sudanin armeija on pyrkinyt vaikeuttamaan RSF:n joukkojen liikkumista ilmaiskilla ja pommituksilla.¹¹⁸

Human Rights Watchin mukaan sekä armeija että RSF ovat käyttäneet laajalle alueelle vaikuttavia räjähtäviä aseita asutusalueella, jotka usein johtavat summittaisiin hyökkäyksiin (*indiscriminate attacks*) sodankäynnin sääntöjen vastaisesti. Monet siviilit Khartumissa ja muualla ovat joutuneet jäämään koteihinsa ja selviytymään vesi- ja sähkökatkoista läkähdyttävässä kuumuudessa ilman pääsyä terveydenhuollon piiriin.¹¹⁹

UNHCR:n mukaan väkivaltaisuuDET olivat hetkellisesti laantuneet Khartumissa 24-tunnin tulitaukosopimuksen ajaksi, mutta jatkuivat intensiivisinä tulitaukosopimuksen päätyttyä 10.6.2023.¹²⁰

4.3.3 Turvallisuusvälikohtaukset

Maahanmuuttoviraston maatietopalvelun 2.11. 2022 päivätyssä edellisessä Sudanin tilannekatsauksessa¹²¹ Khartumin suurkaupunkialueen turvallisuusvälikohtauksia on käsitelty ACLEDin tilastoinnin perusteella Khartumin, Omdurmanin ja Bahrin keskeisillä kaupunkialueilla¹²², kun suurin osa Khartumin osavaltion turvallisuusvälikohtauksista oli tilastoitu näillä alueilla.

Sudanin armeijan ja RSF:n välisen konfliktin alettua huhtikuussa 2023 turvallisuusvälikohtauksia on nähty lukumäärältään huomattavasti aiempaa enemmän eri kaupunginosissa ja/tai esikaupunkialueilla (ks. alla).

Koska Khartumin osavaltiossa tilastoidut turvallisuusvälikohtaukset ovat keskittyneet Khartumin pääkaupunkialueen eri kaupunginosaan,¹²³ ja koska suurkaupunkialuetta ja sen rajoja ei ole yksiselitteistä määrittelyä, ACLEDin tilastoimat turvallisuusvälikohtaukset on alla esitetty koko Khartumin osavaltiota.

Vuosi 2022

ACLED tilastoi vuonna 2022 koko Sudanissa yhteensä 683 turvallisuusvälikohtausta, joista 451 oli siviileihin kohdistuvan väkivallan, 216 taisteluiden ja 16 räjähd- ja etäiskujen kategoriassa.¹²⁴

¹¹⁸ ACLED 26.5.2023.

¹¹⁹ HRW 4.5.2023.

¹²⁰ UNHCR 13.6.2023.

¹²¹ Maahanmuuttovirasto/maatietopalvelu 2.11.2022.

¹²² Välikohtaukset, jotka oli tilastoitu Khartumin, Bahrin ja Omdurmanin hallinnollisten alueiden kaupunginosissa.

¹²³ Ks. esim. ACLED 26.5.2023b [kartta].

¹²⁴ ACLED 2.6.2023. [Year: "2022"; Event type: "Battles", "Violence against civilians", "Explosions/Remote Violence"].

ACLED tilastoi vuonna 2022 Khartumin osavaltiossa yhteensä 19 turvallisuusvälikohtausta, joista 16 oli siviileihin kohdistuvan väkivallan ja 3 taisteluiden kategorioissa. Räjähde- ja etäiskujen kategoriassa ei tilastoitu Khartumin osavaltiossa välikohtauksia.¹²⁵

16 väkivalta siviilejä kohtaan -välikohtausta jakautui seuraavasti:

Khartum – Khartum 9 välikohtausta

Bahri – Bahri (Khartoum North) 1 välikohtaus

Omdurman – Omdurman 5 välikohtausta

Ombada – Ombada 1 välikohtaus

Yli puolessa (10/16) siviileihin kohdistuvista väkivallatapauksista vuonna 2022 tekijäksi on tilastoitu poliisi. Muissa tapauksissa tekijäksi on tilastoitu muita joukkoja kuten esimerkiksi RSF,¹²⁶ sotilaat,¹²⁷ ja SLM/A-Transitional Council¹²⁸ -kapinallisryhmä.

Kolme taistelua olivat Sharq an-Nilin alueen Hajj Yusufissa, Karrarin alueen Kararissa, ja Ombadan alueen Ombadassa.¹²⁹ Hajj Yusufin¹³⁰ tapauksessa kyseessä oli Batahin- ja Magharba -heimomilitioiden välisestä yhteenotosta, jossa kaksi haavoittui.¹³¹ Huhtikuussa 2022 Nuer- ja Shilluk -heimomilitiat ottivat yhteen Kararissa (Karari town). Välikohtauksessa kymmenen kuoli ja määrittelemätön määrä ihmisiä joutui siirtymään alueella.¹³² Helmikuussa 2022 poliisijoukot ottivat yhteen tunnistamattomien asemiesten kanssa Ombadassa sen jälkeen, kun asemiehet olivat kidnappanneet liikemiehen.¹³³

1.1.2023–26.5.2023¹³⁴

ACLED tilastoi ajanjaksolla 1.1.2023–26.5.2023 koko Sudanissa yhteensä 607 turvallisuusvälikohtausta, joista, 220 oli siviileihin kohdistuvan väkivallan, 372 taisteluiden ja 15 räjähde- ja etäiskujen kategoriassa.¹³⁵

ACLED tilastoi ajanjaksolla 1.1.2023–26.5.2023 Khartumin osavaltiossa yhteensä 272 turvallisuusvälikohtausta, joista 59 oli siviileihin kohdistuvan väkivallan, 199 taisteluiden ja 14 räjähde- ja etäiskujen kategoriassa.¹³⁶ Lähes kaikki turvallisuusvälikohtauksista eli 264 oli

¹²⁵ ACLED 2.6.2023. [Year: "2022"; Event type: "Battles", "Violence against civilians"; Admin1: "Khartoum"].

¹²⁶ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD17702].

¹²⁷ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD16818].

¹²⁸ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD18096].

¹²⁹ ACLED 2.6.2023. [Year: "2022"; Event type: "Battles"; Admin1: "Khartoum"].

¹³⁰ Välikohtaus tapahtui määrittelemättömässä sijainnissa, tilastoitu Hajj Yusufiin.

¹³¹ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD17958].

¹³² ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD17253].

¹³³ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD16613].

¹³⁴ Data haettu 2.6.2023, jolloin viimeisin päivitys tietokantaan oli tehty 26.5.2023.

¹³⁵ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles", "Violence against civilians", "Explosions/Remote Violence"].

¹³⁶ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles", "Violence against civilians", "Explosions/Remote Violence"; Admin1: "Khartoum"].

tilastoitu Sudanin armeijan ja RSF:n välisen konfliktin alkamisen jälkeen eli ajalla 15.4.2023–26.5.2023.¹³⁷

59 väkivalta siviilejä kohtaan -välikohtausta jakautui alueittain seuraavasti:

Khartumin hallinnollinen alue, yhteensä 35 välikohtausta¹³⁸

Khartum – Khartum 27 välikohtausta

Khartum – al-Shajara 1 välikohtausta

Khartum – Burri 2 välikohtausta

Khartum – Jabra 4 välikohtausta

Khartum – al-Taif 1 välikohtausta

Omdurmanin hallinnollinen alue, yhteensä 7 välikohtausta¹³⁹

Omdurman – Omdurman 5 välikohtausta

Omdurman – Ombada 2 välikohtausta

Bahrin hallinnollinen alue, yhteensä 7 välikohtausta¹⁴⁰

Bahri – Bahri (Khartoum North) 2 välikohtausta

Bahri – Halfayat al-Muluk 1 välikohtausta

Bahri – Kafouri 3 välikohtausta

Bahri – Shambat 1 välikohtausta

Sharq an-Nilin hallinnollinen alue, yhteensä 4 välikohtausta¹⁴¹

Sharq an-Nil – Hajj Yusuf 2 välikohtausta

Sharq an-Nil – Al-Jarif East 1 välikohtausta

Sharq an-Nil – Jurayf 1 välikohtausta

Ombadan hallinnollinen alue, yhteensä 4 välikohtausta¹⁴²

Ombada – Ombada 4 välikohtausta

¹³⁷ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles", "Violence against civilians", "Explosions/Remote Violence"; Event date: "15 April 2023 ... 26.5.2023"; Admin1: "Khartoum"].

¹³⁸ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Violence against civilians"; Admin2: "Khartoum"].

¹³⁹ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Violence against civilians"; Admin2: "Omdurman"].

¹⁴⁰ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Violence against civilians"; Admin2: "Bahri"].

¹⁴¹ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Violence against civilians"; Admin2: "Sharq An Neel"].

¹⁴² ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Violence against civilians"; Admin2: "Ombada"].

Jebel Awlian hallinnollinen alue, yhteensä 1 välikohtaus¹⁴³

Jebel Awlia – al-Kalakla 1 välikohtaus

Karrarin hallinnollinen alue, yhteensä 1 välikohtaus

Karrari – Karari 1 välikohtaus

Suurimmassa osassa (41/59) vuoden 2023 puolella tilastoiduissa siviileihin kohdistuvista väkivaltatapauksissa tekijänä on ollut RSF. Muina tekijöinä on tilastoitu esim. poliisi (5), tunnistamaton aseellinen ryhmä (6), Sudanin armeija (5)¹⁴⁴ ja puolisoitilaallinen PDF (Popular Defence Forces) (2).

199 taistelua jakautui alueittain seuraavasti:

Khartumin hallinnollinen alue, yhteensä 63 välikohtausta¹⁴⁵

Khartum – Khartum 41 välikohtausta

Khartum – al-Shajara 2 välikohtausta

Khartum – Burri 6 välikohtausta

Khartum – Jabra 6 välikohtausta

Khartum – Khartumin kansainvälinen lentoasema 2 välikohtausta

Khartum – Lamab 2 välikohtausta

Khartum – Riyadh 1 välikohtaus

Khartum – Rumayla 1 välikohtaus

Khartum – Soba West 1 välikohtaus

Khartum – al-Taif 1 välikohtaus

Omdurmanin hallinnollinen alue, yhteensä 41 välikohtausta¹⁴⁶

Omdurman – Omdurman 31 välikohtausta

Omdurman – al-Fitahab 5 välikohtausta

Omdurman – Salah 3 välikohtausta

Omdurman – Ombada 2 välikohtausta

Bahrin hallinnollinen alue, yhteensä 59 välikohtausta¹⁴⁷

Bahri – Bahri (Khartoum North) 30 välikohtausta

¹⁴³ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Violence against civilians"; Admin2: "Jebel Awlia"].

¹⁴⁴ Yhdessä tapauksessa RSF on mainittu toiseksi tekijäksi tapauksessa, jossa RSF ja armeija syyttivät toisiaan. Kyseisessä tapauksessa Turkin Sudanin suurlähettilään autoa vastaan hyökättiin. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19883].

¹⁴⁵ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles"; Admin2: "Khartoum"].

¹⁴⁶ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles"; Admin2: "Omdurman"].

¹⁴⁷ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles"; Admin2: "Bahri"].

Bahri – al-Gaili 2 välikohtausta

Bahri – Halfayat al-Muluk 12 välikohtausta

Bahri – Kadaro 4 välikohtausta

Bahri – Kafouri 5 välikohtausta

Bahri – Shambat 6 välikohtausta

Sharq an-Nilin hallinnollinen alue, yhteensä 16 välikohtausta¹⁴⁸

Sharq an-Nil – Al-Jarif East 10 välikohtausta

Sharq an-Nil – Hajj Yusuf 3 välikohtausta

Sharq an-Nil – Jurayf 2 välikohtausta

Sharq an-Nil – Soba East 1 välikohtausta

Ombadan hallinnollinen alue, 3 välikohtausta¹⁴⁹

Ombada – Ombada 3 välikohtausta

Jebel Awlian hallinnollinen alue, yhteensä 9 välikohtausta¹⁵⁰

Jebel Awlia – Al-Kalakla 6 välikohtausta

Jebel Awlia – Jebel Awlia 3 välikohtausta

Karrarin hallinnollinen alue, yhteensä 8 välikohtausta¹⁵¹

Karrari – Karari 5 välikohtausta

Karrari – Wadi Seidna 3 välikohtausta

Lähes kaikissa vuoden 2023 puolella tilastoiduissa taisteluissa osapuolina ovat olleet Sudanin armeija ja RSF (196/199). Kolmessa muussa tapauksessa toisena osapuolena oli RSF, ja toisena joko puolisoitilaalliset keskusreservijoukot (Central Reserve Forces / Abu Tira)¹⁵², vanginvartijat¹⁵³ tai yksityiset vartijat¹⁵⁴.

14 räjähdde- ja etäiskua jakautui alueellisesti seuraavasti:

Khartumin hallinnollinen alue, yhteensä 6 välikohtausta¹⁵⁵

Khartum – Khartum 3 välikohtausta

Khartum – Riyadh 1 välikohtausta

¹⁴⁸ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles"; Admin2: "Sharg An Neel"].

¹⁴⁹ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles"; Admin2: "Um Bada"].

¹⁵⁰ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles"; Admin2: "Jebel Awlia"].

¹⁵¹ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles"; Admin2: "Karrari"].

¹⁵² ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19982].

¹⁵³ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19828].

¹⁵⁴ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD20211].

¹⁵⁵ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Explosions/Remote violence"; Admin2: "Khartoum"].

Khartum – Manshiya 1 välikohtaus

Khartum – Jabra 1 välikohtaus

Omdurmanin hallinnollinen alue, yhteensä 2 välikohtausta¹⁵⁶

Omdurman – Omdurman 2 välikohtausta

Bahrin hallinnollinen alue, yhteensä 2 välikohtausta¹⁵⁷

Bahri – Bahri (Khartoum North) 1 välikohtaus

Bahri – Kafouri 1 välikohtaus

Jebel Awlian hallinnollinen alue, yhteensä 1 välikohtaus¹⁵⁸

Jebel Awlia – al-Kalakla 1 välikohtaus

Karrarin hallinnollinen alue, yhteensä 1 välikohtaus¹⁵⁹

Karrari – Wadi Seidna 1 välikohtaus

Sharq al-Nilin hallinnollinen alue, yhteensä 2 välikohtausta¹⁶⁰

Sharq al-Nil – Jurayf 1 välikohtaus

Sharq al-Nil – al-Jarif East 1 välikohtaus

Tilastoituista räjähdde- ja etäiskuista lähes kaikissa (12/14) tekijänä on Sudanin armeija ja kahdessa tapauksessa RSF. Kahdeksan (8) tapauksista on tilastoitu Sudanin armeijan ilmaiskuksi, joiden kohteena on ollut sekä siviilit että RSF. Kuusi tapauksista on tilastoitu pommituksiksi (shelling/artillery/missile attack), joissa tekijänä on Sudanin armeija (4/6) ja RSF (2/6).

ACLED-konfliktitietokannassa yksi tilastoitu ilmaisku voi kattaa alleen useita iskuja, myös eri lokaatioissa. Esim. ACLED tilastoi 17.4.2023 Sudanin armeijan RSF:n johtajan asuntoon kohdistetut ilmaiskut Khartumin Jabrassa ja lisäksi iskut Camp Taibaan, Camp Sobaan ja Kafouriin yhdeksi tapahtumaksi.¹⁶¹ Niin ikään ACLEDin tilastoinnissa ilmaiskuja tai pommituksia saattaa olla taistelut-kategorian alle tilastoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa. Esim. 17.4.2023 tilastoidussa taistelussa kuvataan, että Sudanin armeija teki ilmaiskuja RSF:n sijainteihin SAF:n ja RSF:n välisessä yhteenotossa Omdurmanissa, ja Omdurmanissa nähtiin myös tykistöpommitusta.¹⁶²

Kuten yllä on mainittu, ACLEDin 26.5.2023 päivätyn analyysin mukaan taisteluosapuolet ovat Khartumissa tukeutuneet vahvuuksiinsa, erityisesti Khartumin kolmen kaupungin alueella (*tri-*

¹⁵⁶ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Explosions/Remote violence"; Admin2: "Omdurman"].

¹⁵⁷ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Explosions/Remote violence"; Admin2: "Bahri"].

¹⁵⁸ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Explosions/Remote violence"; Admin2: "Jebel Awlia"].

¹⁵⁹ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Explosions/Remote violence"; Admin2: "Karrara"].

¹⁶⁰ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Explosions/Remote violence"; Admin2: "Sharq An Neel"].

¹⁶¹ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19713].

¹⁶² ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19732].

city area), jossa Sudanin armeija on tehnyt pääasiassa ilmaiskuja ja RSF on käyttänyt tehokkaasti maasodankäynnin keinoja (*effective ground campaign*). Pommitukset ovat raportoinnin perusteella päivittäisiä.¹⁶³

4.3.4 Räjähdesaasteet

Mine Action Reviewn vuoden 2022 Sudania koskevassa miinanraivausraportissa esitetään, että miinojen ja sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttama saastuminen liittyy maassa käytyihin, maan itsenäistymisen (1956) jälkeisiin, vuosikymmeniä kestäneisiin konflikteihin. Khartumin osavaltiota tai Khartumin kaupunkialueita ei mainita raportissa alueena, josta olisi raportoitu henkilömiinoja tai muita räjähteitä.¹⁶⁴ Niin ikään Mine Action Reviewn rypäleaseiden jäänteitä koskevassa raportissa Khartumia ei erikseen mainita alueena, josta olisi raportoitu rypäleaseiden jäänteitä.¹⁶⁵

UNOCHA raportoi 28.5.2023 julkaistussa raportissaan, että Sudanin armeijan ja RSF:n välisen konfliktin kestänyt jo kuusi viikkoa, Khartumissa ja useilla muilla kaupunkialueilla Sudanissa oli YK:n miinatoimintayksikön (UNMAS) mukaan raportoitu enenevässä määrin räjähtämättömistä ammuksista (*UXO, unexploded ordnances*). Räjähtämättömiä ammuksia oli raportoitu mm. rakennuksista, teiltä ja tienvarsilta.¹⁶⁶

4.3.5 Siviiliuhrit

YK:n pääsihteerin raporteissa UNITAMSin toimista ja Sudanin tilanteesta raportoidaan järjestön tietoon tulleita ihmisoikeusloukkauksia koko maassa. Ihmisoikeusloukkausten raportoinnissa ei ole eritelty erikseen siviilejä.

Ajalla 22.2.2022–18.2.2023 UNITAMS dokumentoi 462 väitettyä ihmisoikeusloukkausta, joissa oli yhteensä 3 668 uhria (ml. 177 lasta). Loukkauksilla, jotka rikkoivat oikeutta elämään, oli 1 605 uhria (1 488 miestä, 48 naista ja 69 lasta). Loukkauksilla, jotka rikkoivat oikeutta fyysiseen koskemattomuuteen, oli 1 761 uhria (1 654 miestä, 58 naista ja 49 lasta). Kaappauksilla oli 99 uhria (68 miestä, 24 naista, 7 lasta). Seksuaalisella ja sukupuoleen perustuvalla väkivallalla oli 86 uhria (62 naista, 35 tyttöä). Pahoinpitelyillä (*physical assaults*) oli 108 uhria (63 miestä, 33 naista, 12 lasta). Yksi mies oli tahdonvastaisen katoamisen uhri ja yksi mies oli kidutuksen uhri. Kaikista tapauksista 73 oli hallinnon turvallisuusjoukkojen, 346 ei-valtiollisten toimijoiden kuten aseellisten ryhmien ja militioiden ja 43 tuntemattomien tekijöiden tekemiä.¹⁶⁷ Lisäksi erillinen työryhmä oli raportoinut 40 lapsen (ainakin 15 pojan ja 7 tytön) surmasta, 63 lapsen (ainakin 23 pojan ja 13 tytön) vammauttamisesta ja 16 tyttöön kohdistuvasta seksuaalisesta väkivallasta ja 5 lapsen (4 pojan ja 1 tytön) kaappaamisesta.¹⁶⁸

UNITAMS raportoi ennen huhtikuun puolivälissä alkaneita taisteluita, ajanjaksolla 19.2.–15.4.2023, 27 väitettyä ihmisoikeusloukkausta (joista 25 oli vahvistettu) yhteisöjenvälisen

¹⁶³ ACLED 26.5.2023.

¹⁶⁴ Sudanin hallinto oli ilmoittanut vuoden 2021 lopulla vahvistettuja tai epäiltyjä henkilömiinojen saastuttamia alueita yhteensä 13,28 neliökilometriä Sinisen Niilin, Etelä-Kordofanin ja Länsi-Kordofanin osavaltioista. Mine Action Review 2022, s. 291 taulukko 1.

¹⁶⁵ Mine Action Review 2022b, s. 191.

¹⁶⁶ UNOCHA 28.5.2023, s. 1.

¹⁶⁷ Koostettu seuraavista lähteistä: UNSC 17.5.2022, para 24; UNSC 2.9.2022, para 31; UNSC 28.2.2023, para 23; UNSC 1.12.2022, para 22.

¹⁶⁸ Koostettu seuraavista lähteistä: UNSC 2.3.2022, para 31; UNSC 2.9.2022, para 32; UNSC 1.12.2022, para 23; UNSC 28.2.2023, para 29.

väkivallan kontekstissa ja aseistettujen ryhmien välisissä yhteenotoissa. Näissä oli 101 uhria (75 miestä, 20 naista ja 6 lasta). Vahvistetuista tapauksista 5 oli hallinnon turvallisuusjoukkojen ja 20 ei-valtiollisten aseellisten ryhmien tekemiä. Loukkauksilla, jotka rikkoivat oikeutta elämään, oli 29 uhria (27 miestä ja 2 lasta). Loukkauksilla, jotka rikkoivat oikeutta fyysiseen koskemattomuuteen, oli 52 uhria (42 miestä, 9 naista ja 1 poika). Seksuaalisella ja sukupuoleen perustuvalla väkivallalla oli 5 uhria (3 naista ja 2 tyttöä), pahoinpitelyillä 6 uhria (3 miestä, 3 naista). Kaappauksilla oli 7 uhria (5 naista, 1 mies ja 1 tyttö) ja 2 miestä pidätettiin mielivaltaisesti. Taistelujen alettua UNITAMS ei ole pystynyt päivittämään lukuja.¹⁶⁹ Lisäksi raportoinnin alkupuolella erillinen työryhmä oli raportoinut yhteensä 2 lapsen surmasta ja 11 vammauttamisesta mielenosoituksissa Khartumissa.¹⁷⁰

4.3.5.1 Siviiliuhrit (ACLED)

ACLED-konfliktitietokannan tilastoinnin perusteella on tässä käsitelty siviilikuolonuhrit koko maasta sekä erikseen Khartumin osavaltiota. Khartumin osavaltion osalta on käsitelty myös mahdolliset haavoittuneet.

Vuosi 2022

ACLED tilastoi koko Sudanissa vuonna 2022 väkivalta siviilejä kohtaan -kategoriassa 488 kuolonuhria.¹⁷¹

ACLED tilastoi koko Sudanissa vuonna 2022 räjähd- ja etäiskujen kategoriassa 32 kuolonuhria, joista arviolta¹⁷² ainakin 16 on siviilikuolonuhria.¹⁷³

Yhteensä ACLED tilastoi koko Sudanissa vuonna 2022 taistelujen kategoriassa 1453 kuolonuhria,¹⁷⁴ joista eksplisiittisesti siviileiksi¹⁷⁵ on mainittu arviolta vähintään 20 kuolonuhria. Monet Sudanissa tilastoiduista taisteluista on erilaisten "etnisiiksi militioiksi" tilastoitujen ryhmien välillä. Kuvaava tapaus on esimerkiksi seuraava: 20.10.2022 tilastoitiin Sinisen Niilin Wad al-Mahin alueelta Ingessana- ja Hausa-heimojen militioiden yhteenotoista. Välikohtauksen kuvauksessa ei mainita siviiliuhreja, vaan sanotaan, että yhteenotoissa kuoli ainakin 157 ja haavoittui 98 henkilöä kahden päivän aikana. Monet henkilöt paloivat kuoliaaksi taloissaan, ja lisäksi 7000 henkilöä joutui siirtymään sisäisesti¹⁷⁶.

¹⁶⁹ UNSC 16.5.2023, para 26.

¹⁷⁰ UNSC 16.5.2023, para 29.

¹⁷¹ ACLED 2.6.2023. [Year: "2022"; Event type: "Violence against civilians"].

¹⁷² ACLED ei tilastoi johdonmukaisesti numeerista tietoa aseellisten toimijoiden välisissä taisteluissa menehtyneistä siviileistä, vaan tiedot taisteluiden aiheuttamista siviiliuhreista ovat satunnaisia. Tietoa siitä, onko välikohtauksessa surmansa saaneet henkilöt olleet siviilejä tai esimerkiksi militian jäseniä, ei ole välttämättä eritelty. Toisissa tapauksissa mahdollisista uhreista ei ole yksinkertaisesti tietoa, ja toisissa tapauksissa kuolonuhrien tai muiden osalta ei eritellä tarkempia lukuja vaan puhutaan esimerkiksi "useista" kuolonuhreista tai että surmansa on saanut "tuntematon määrä siviilejä". Tällaisissa tapauksissa uhreja ei ole esitetty tämän raportin käsin lasketuissa arvioissa.

¹⁷³ ACLED 2.6.2023. [Year: "2022"; Event type: "Explosions/Remote violences"]. Laskettu käsin kuvausten perusteella.

¹⁷⁴ ACLED 2.6.2023. [Year: "2022"; Event type: "Battles"].

¹⁷⁵ Siviileiksi on laskettu myös maininnat esimerkiksi "lapsista" tai "opiskelijoista" mutta ei pelkästään "miehistä" tai "henkilöistä".

¹⁷⁶ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD18296].

Vuosi 2023

ACLED tilastoi koko Sudanissa ajalla 1.1.2023–26.5.2023 yhteensä 200 kuolonuhria väkivalta siviilejä kohtaan -kategoriassa.¹⁷⁷

ACLED tilastoi koko Sudanissa ajalla 1.1.2023–26.5.2023 räjähd- ja etäiskujen kategoriassa yhteensä 37 kuolonuhria, joista arviolta ainakin 15 on siviilikuolonuhria.¹⁷⁸

ACLED tilastoi koko Sudanissa ajalla 1.1.2023–26.5.2023 yhteensä 1 937 kuolonuhria taistelujen kategoriassa,¹⁷⁹ joista arviolta vähintään 182 on siviilikuolonuhria.

Lisäksi esimerkiksi 20.4.2023 tilastoidun taistelun kuvauksessa esitetään, että 15.4.2023 alkaen ainakin 330 siviiliä oli saanut surmansa, mutta ko. siviiliuhreja ei ole tilastoitu välikohtauksen kuolonuhreiksi eivätkä ne välttämättä näin näy em. luvussa (1 937)¹⁸⁰.

4.3.5.2 Siviiliuhrit Khartumin osavaltiossa (ACLED)

Vuosi 2022

ACLED tilastoi Khartumin osavaltiossa väkivalta siviilejä kohtaan -kategoriassa 3 kuolonuhria.¹⁸¹ Haavoittuneiden lukumääriä ei ole välttämättä eritelty erikseen. Esimerkiksi 1.11.2022 raportoitiin "joidenkin" lakimiesten haavoittuneen PDF:ksi oletetun aseellisen ryhmän ja NCP:n¹⁸² hyökkäyksessä, jonka poliisi hajotti.¹⁸³ Eksplisiittisesti haavoittuneita mainitaan 9, mutta useisiin siviileihin on kohdistettu myös muunlaista vakavaa väkivaltaa. Siviileitä mm. kidutettiin,¹⁸⁴ raiskattiin,¹⁸⁵ pahoinpideltiin¹⁸⁶ ja kaapattiin¹⁸⁷.

ACLED tilastoi Khartumin osavaltiossa vuonna 2022 taistelujen kategoriassa yhteensä 10 kuolonuhria, joiden ei mainita erikseen sisältäneen siviilejä.¹⁸⁸ Khartumin osavaltiossa ei tilastoitu räjähd- tai etäiskuja vuonna 2022.

Vuosi 2023

ACLED tilastoi Khartumin osavaltiossa ajalla 1.1.2023–26.5.2023 yhteensä 24¹⁸⁹ kuolonuhria väkivalta siviilejä kohtaan -kategoriassa. RSF oli taustalla suurimmassa osassa siviilien surmia

¹⁷⁷ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Violence against civilians"].

¹⁷⁸ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Explosions/Remote violences"].

¹⁷⁹ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Battles"].

¹⁸⁰ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19747].

¹⁸¹ ACLED 2.6.2023. [Year: "2022"; Event type: "Violence against civilians"; Admin1: "Khartoum"].

¹⁸² Entisen presidentin Omar al-Bashirin edustama National Congress Party puolue kiellettiin vuonna 2019, mutta esim. Reuters uutisoi huhtikuussa 2022, että monet sen entiset jäsenet olivat sotilasvallankaappauksen jälkeen voineet palata virkoihin ja toisia oli vapautettu vankilasta. Reuters/Abdelaziz & Eltahir 22.4.2022.

¹⁸³ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD18412].

¹⁸⁴ Esim. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD18240]; [Event-ID: SUD18514].

¹⁸⁵ Esim. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD16818]; [Event-ID: SUD17794].

¹⁸⁶ Esim. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD18088].

¹⁸⁷ Esim. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD17823].

¹⁸⁸ Kaikki kymmenen tilastoitiin samassa aiemmin mainitussa välikohtauksessa, jossa "etnisiksi militioiksi" tilastoidut Nuer- ja Shilluk -heimojen jäsenten ryhmät ottivat yhteen Kararissa, surmaten noin kymmenen henkilöä. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD17253].

¹⁸⁹ Mukaan on laskettu 14.5.2023 tapahtunut välikohtaus, jossa tunnistamaton aseellinen ryhmä (joksi epäillään RSF:ää tai armeijaa) hyökkäsi Mar Girgisin kirkkoon Omdurmanin

(14 kuolonuhria). Lisäksi kuolonuhreja vaatineissa tapauksissa tekijöiksi on tilastoitu Sudanin armeija (1), ja tunnistamaton aseellinen ryhmä (5).¹⁹⁰ Lisäksi 14.5.2023 oli välikohtaus, jossa RSF hyökkäsi kahdessa erikoissairaalassa Khartumin kaupungin Jabran kaupunginosassa hoitohenkilökunnan kimppuun, pelotteli potilaita ja ryösti ambulansseja ja autoja. Ainakin 7 potilasta menehtyi avun puutteen, hoidon keskeytymisen ja lisähäpen puutteen takia.¹⁹¹ Eksplisiittisesti haavoittuneiksi mainitaan vähintään 5 siviiliä, mutta myös muissa välikohtauksissa siviileihin on kohdistettu vakavaa väkivaltaa vaikkei haavoittumisista (*wounded, injured*) ole erikseen mainittu. Siviileitä esimerkiksi pahoinpideltiin,¹⁹² raikattiin,¹⁹³ kidutettiin¹⁹⁴ ja kaapattiin¹⁹⁵ ja heitä päin ammuttiin.¹⁹⁶

ACLED tilastoi Khartumin osavaltiossa ajalla 1.1.2023–26.5.2023 yhteensä 618 kuolonuhria taistelujen kategoriassa, joista arviolta vähintään 97–99¹⁹⁷ on siviilejä. Haavoittuneita siviileitä mainitaan arviolta ainakin 706. Siviiliuhreja on raportoitu myös epätarkkoja määriä, jotka eivät näy tilastoissa tai joita ei ole laskettu mukaan arvioihin. Esimerkiksi 22.4.2023 tilastoidussa välikohtauksessa Sudanin armeijan ja RSF:n välillä Omdurmanista kuvataan, että armeijan ilmaiskussa Länsi-Omdurmanissa useita rakennuksia romahti ja kymmeniä siviileitä sai surmansa ja haavoittui.¹⁹⁸

ACLED tilastoi Khartumin osavaltiossa ajalla 1.1.2023–26.5.2023 räjähd- tai etäiskuissa yhteensä 35 kuolonuhria, joista arviolta ainakin 15 on siviilejä. Lisäksi erikseen mainitaan vähintään 31 siviiliin haavoittuneen.¹⁹⁹ Siviileiksi ei ole laskettu uhreja esimerkiksi 20.4.2023 tilastoidusta välikohtauksesta, jossa raportoitiin Sudanin armeijan hyökänneen RSF:n ajoneuvosaattueisiin Khartumissa tuhoten noin 100 ajoneuvoa. Hyökkäyksissä kuoli 75 henkilöä, joista määrittelemätön osa sotilaita ja siviilejä. Näistä 10 on tilastoitu räjähd- ja etäiskujen kategoriassa,²⁰⁰ loput taisteluiden kategoriassa.

4.3.5.3 Siviiliuhrit muissa lähteissä

Human Rights Watchin mukaan sen haastattelemat lääkärit kertoivat, että sairaalat kirjaavat kuolleiksi vain ne, jotka joko menehtyvät sairaalassa tai joiden ruumiit tuodaan sairaalaan, minkä takia raportoidut kuolonuhrien määrät ovat todennäköisesti paljon todellista pienempiä.²⁰¹

Al Jazeera uutisoi 14.6.2023, että siviiliuhreja seuraavan järjestön Sudan Doctors' Syndicaten mukaan 12.6.2023 mennessä ainakin 959 siviiliä oli saanut Sudanissa huhtikuun puolivälissä

Ombadassa ja ampui papin ja neljä muuta. ACLED ei kuitenkaan tilastoinut välikohtauksesta kuolonuhreja. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19894].

¹⁹⁰ ACLED 2.6.2023. [Year: "2023"; Event type: "Violence against civilians"; Admin1: "Khartoum"].

¹⁹¹ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19912].

¹⁹² Esim. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD20203]; [Event-ID: SUD20244].

¹⁹³ Esim. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD20035]; [Event-ID: SUD19905].

¹⁹⁴ Esim. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19313]; [Event-ID: SUD19249].

¹⁹⁵ Esim. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD20137]; [Event-ID: SUD19522].

¹⁹⁶ Esim. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19723]; [Event-ID: SUD19837].

¹⁹⁷ 22.4.2023 välikohtauksessa Bahrissa mainitaan, että 5–7 vankia sai surmansa ammusten osuttua vankilan sisään. ACLED 2.5.2023 [Event-ID: SUD19799].

¹⁹⁸ Esim. ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19800]; [Event-ID: SUD20189].

¹⁹⁹ ACLED 2.6.2023 [Year: "2023"; Event type: "Explosions/Remote Violence"; Admin1: "Khartoum"].

²⁰⁰ ACLED 2.6.2023 [Event-ID: SUD19745].

²⁰¹ HRW 4.5.2023.

alkaneen konfliktin takia surmansa ja 4 750 oli haavoittunut.²⁰² Ottaen huomioon, että taisteluita on käyty erityisesti Khartumissa, huomattava osa lääkärijärjestön tilastoimista siviiliuhreista lienee myös Khartumista.

Siviileihin kohdistuvaa räjähdeseista johtuvaa väkivaltaa monitoroiva ja tutkiva hyväntekeväisyysjärjestö AOAV (Action on Armed Violence) julkaisi 13.6.2023 analyysin 15.4.2023 alkaneesta Sudanin konfliktista. Järjestö tekee mediaseurantaa englanninkielisestä mediasta ja on dokumentoinut Sudanissa 29 välikohtausta, joissa käytettiin räjähdeseita. Näistä koitui yhteensä ainakin 430 siviiliuhria, joista 131 sai surmansa ja 299 haavoittui. Uhreista 188 oli Fasherista, 186 Khartumista, 33 Omdurmanista, 20 Geneinasta ja 3 Nyalasta eli yhteensä 219 Khartumin pääkaupunkialueelta. Suurin osa siviiliuhreista oli koitunut erilaisista pommituksista (215 uhria) ja panssarivaunujen kranaateista (133 uhria).²⁰³

UNICEFin mukaan eri puolilla Sudania yli 330 lasta oli saanut surmansa ja 1 900 haavoittunut noin kaksi kuukautta kestäneen konfliktin aikana 6.6.2023 mennessä. Lisäksi yli miljoona lasta oli joutunut siirtymään maan sisäisesti.²⁰⁴

Punaisen Ristin kansainvälisen komitean (ICRC, International Committee of the Red Cross) Sudanin delegaation johtaja Afonso Pérez kuvasi 5.5.2023 julkaistussa kirjoituksessa oloja paikan päätä. Hänen mukaansa yli 4 000 siviiliä oli haavoittunut pelkästään Khartumissa.²⁰⁵

4.3.6 Sisäisesti siirtymään joutuneet ja alueelle palanneet

Vuosi 2022

YK:n siirtolaisuusjärjestön IOM:n 20.2.2023 julkaistussa katsauksessa käsitellään vuonna 2022 maan sisäisesti siirtymään joutuneita sudanilaisia. Katsauksen mukaan vuonna 2022 IOM oli havainnoinut 418 499 uutta maan sisäisesti siirtymään joutunutta, joista 313 683 konfliktin takia, 103 091 tulvien takia ja 1 725 tulipalojen takia. Viisi osavaltiota, joista lähdettiin eniten, olivat: Sininen Niili (127 961 henkilöä), Länsi-Darfur (95 949), Etelä-Darfur (46 849), Länsi-Kordofan (38 348) ja Gedaref (34 357).²⁰⁶ Khartumin osavaltiossa ei tilastoitu maan sisäisesti siirtymään joutuneita.

IOM:n mukaan vuonna 2022 maan sisäisesti siirtymään joutuneista 56 % palasi kotiseuduilleen (45 % konfliktin takia paenneista, 88 % tulvien takia paenneista ja 100 % tulipalojen takia paenneista palasi).²⁰⁷

Maan sisäisesti siirtymään joutuneet huhtikuun 2023 puolenvälin jälkeen

HRW:n Sudan-tutkijan mukaan taistelut ovat vaikeuttaneet humanitaaristen työntekijöiden liikkumista, minkä takia sisäisesti siirtymään joutuneiden lukumäärästä ei ole hyvää raportointia. Tutkijan mukaan monet ihmiset olivat paenneet Itä-Sudaniin ja jotkut maan pohjoisosiin, mutta monet olivat yhä Khartumissa koska heillä ei ole varaa paeta, heillä on sairauksia, he eivät pysty kävelemään tai he eivät halua jättää kotiaan.²⁰⁸

²⁰² Al Jazeera 14.6.2023.

²⁰³ AOAV 13.6.2023. AOAV:n mukaan sen esittämässä arvioissa on kyse vähimmäismäärästä räjähdeseiden aiheuttamista siviiliuhreista.

²⁰⁴ UNICEF 15.6.2023.

²⁰⁵ ICRC 5.5.2023.

²⁰⁶ IOM 20.2.2023, s. 1.

²⁰⁷ IOM 20.2.2023, s. 4.

²⁰⁸ HRW 17.5.2023.

IOM:n 6.6.2023 julkaistussa päivityksessä esitetään, että huhtikuussa 2023 puhjennut konfliktin alusta alkaen uusien maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden lukumäärä oli arviolta 1 428 551 henkilöä, kun ennen konfliktin syttymistä IOM:n arvio maan sisäisesti siirtymään joutuneiden lukumäärästä koko Sudanissa oli noin 3,8 miljoonaa henkilöä. Huhtikuussa 2023 puhjennut konfliktin aikana maan sisäisesti siirtymään joutuneista 78,68 % oli sijoittunut vastaanottajayhteisöön (*host community*), 11,34 % vuokramajoitukseen (*rented accommodation*), 7,93 % leirille, 1,91 % kouluihin ja muihin julkisiin rakennuksiin, 0,12 % hylättyihin rakennuksiin ja/tai improvisoituihin suojapaikkoihin, 0,03 % epävirallisiin asumuksiin (*open area informal settlement*).²⁰⁹

Suurin osa huhtikuu puolivälissä 2023 alkaneen konfliktin seurauksena maan sisäisesti siirtymään joutuneista henkilöistä eli 65,61 % oli lähtöisin Khartumin osavaltiosta. Länsi-Darfurista lähtöisin oli arviolta 19,39 %, Etelä-Darfurista 6,78 %, Keski-Darfurista 6,32 %, Pohjois-Darfurista 1,71 % ja Pohjois-Kordofanista 0,19 %. Eniten sisäisesti siirtymään joutuneita oleskeli havaintojen perusteella Länsi-Darfurin (19,13 %), Valkoisen Niilin (14,78 %), ash-Shamaliyan (13,6 %) ja Nahr an-Niilin (13,3 %) osavaltioissa.²¹⁰

Khartumin osavaltiosta oli lähtöisin arviolta 937 282 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä, joista 19 585 oli siirtynyt osavaltion sisällä. Loput 917 697 sisäisesti siirtymään joutunutta oli paennut muihin Sudanin osavaltioihin. Khartumin osavaltiosta kotoisin olevia IDP:itä on IOM:n mukaan havaittu 13 muussa osavaltiossa. Khartumista lähtöisin olevista IDP:istä 57,43 % oli vastaanottajayhteisön luona ja 42,66 % vuokramajoituksessa.²¹¹

Käytettävissä olevissa lähteissä ei tällä hetkellä ole saatavilla tietoa maan sisäisesti siirtymään joutuneiden paluista Khartumiin. Konflikti Sudanin armeijan ja RSF:n välillä jatkuu aktiivisena kolmatta kuukautta,²¹² minkä vuoksi on oletettavaa, ettei paluita vielä ole juuri ollut.

4.4 Khartumin humanitaarinen tilanne

Humanitaarista tilannetta koko Sudanin kontekstissa on käsitelty kappaleessa 3.

HRW:n Sudan-tutkijan Mohamed Osmanin mukaan Khartumissa ja muissa kaupungeissa käydään raskaita taisteluja tiheästi asutetuilla alueilla, ja ihmisten on päätettävä pysyvätkö he kotona ottaen täten riskin joutua pommitusten uhreiksi, ryöstelyn uhreiksi tai väkisin hädetyksi, vai pakenevatko he ja kohtaavat taisteluiden aiheuttaman vaaran kaduilla, samoin kuin rajojen ylityksistä koituvat haasteet.²¹³

Humanitaarisen järjestön ACAPSin mukaan ilmaiskut, tiesulut (*significant roadblocks*) ja liikkumisrajoitukset vaikeuttavat humanitaarisen avun antamista Khartumissa, mistä on seurannut puutetta ruoasta, vedestä ja terveydenhuollosta. ACAPSin mukaan jotkut organisaatiot ovat keskeyttäneet operaationsa Khartumissa ja muilla konfliktin koskettamilla alueilla, koska turvattomuus estää avustustyöntekijöitä pääsemästä työpaikoilleen kuten terveydenhuollon laitoksiin. Myös lentokenttien ja pääteiden sulut ovat vaikeuttaneet lääkintätarvikkeiden kuljettamista sairaaloihin.²¹⁴

²⁰⁹ IOM 6.6.2023, s. 1. IOM:n mukaan meneillään olevan konfliktin takia kenttätyöntekijöillä ei ollut pääsyä useille alueille.

²¹⁰ IOM 6.6.2023, s. 1.

²¹¹ IOM 6.6.2023, s. 5.

²¹² Esim. UNHCR 13.6.2023.

²¹³ HRW 17.5.2023.

²¹⁴ ACAPS 4.5.2023, s. 2–3.

YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston (OHCHR) 9.6.2023 päivätyssä tiedotteessa esitetään huoli taistelujen tuhoisasta vaikutuksesta siviileihin. Tiedotteen mukaan ainakin 71 orpokodissa olevaa lasta oli kuollut Khartumissa taistelujen alettua humanitaarisen avun puutteen takia.²¹⁵

Maailman terveysjärjestön WHO:n (World Health Organization) 14.6.2023 julkaisemassa päivityksessä Sudanin terveydenhuollon tilanteesta esitetään, että kaksi kuukautta väkivaltaisuuksien alkamisen jälkeen turvattomuus teki yhä terveydenhuollon palvelujen toimittamisesta erittäin haasteellista. Khartumissa harvempi kuin viidesosa terveydenhuollon laitoksista oli toiminnassa. Turvattomuus esti potilaita ja terveydenhuollon työntekijöitä pääsemästä sairaaloihin ja muihin terveydenhuollon laitoksiin, omaisuutta ja henkilökuntaa kohtaan tehdään hyökkäyksiä. WHO:n mukaan useita terveydenhuollon laitoksia oli vallattu, mukaan lukien kansallinen julkisen terveyden laboratorio (National Public Health Laboratory) sekä terveysministeriön varasto Khartumissa.²¹⁶ HRW:n mukaan kaksi pommia osui yhteen Khartumin suurimmista julkisista sairaaloista (El Shaab) 18.4.2023 pakottaen hoitohenkilökunnan evakuoimaan potilaat. Myös muita Khartumin sairaaloita oli vahingoittunut taisteluissa.²¹⁷

Lisäksi esimerkiksi MSF (*Médecins Sans Frontières*) raportoi 23.5.2023, että sen varasto Khartumissa oli ryöstetty ja vallattu 16.5.–20.5. välisenä aikana. Varastolta oli viety lääkkeitä, polttoainetta ja ajoneuvoja. Lisäksi lääkkeitä oli pilaantunut, kun niille tarkoitetuista jääkaapeista oli katkaistu virta. MSF:n toimipisteitä ja omaisuutta oli ryöstetty myös aiemmin niin Khartumissa kuin muualla Sudanissa.²¹⁸ ACAPSin mukaan ryöstely on kohdistunut YK:n ja muiden järjestöjen varastoihin ja omaisuuteen etenkin Khartumissa ja Darfurissa.²¹⁹

MSF:n 15.6.2023 julkaistussa tiedotteessa esitetään, että järjestön Khartumin Bashairin opetussairaalaassa työskentelevä kirurginen tiimi oli viiden viikon aikana ottanut vastaan yli 1 150 potilasta, joista 906 oli kärsinyt väkivallan aiheuttamasta vammasta (*violent trauma*). Väkivaltaisesta vammasta kärsineistä potilaista 395:llä kyseessä oli ampumahaava (ml. alle 5-vuotiaita lapsia), 266:llä oli räjähdyksistä seuranneita vammoja, 183:lla potilaista oli pistohaavoja ja 62 henkilöä oli pahoinpitelyn uhreja.²²⁰

Human Rights Watchin mukaan taistelut ovat vahingoittaneet monia koteja ja muita siviilikohhteita. Hyökkäykset Khartumin vesijärjestelmiin ovat katkaisseet laajoja alueita vesiverkosta. Osia Bahrista jäi vesiverkon ulkopuolelle, kun suuri tulipalo sulki vedenpuhdistamon taisteluiden ensimmäisenä päivänä. Vesiviranomaiset raportoivat, että joukkojen aiheuttama turvattomuus oli toistuvasti estänyt heitä pääsemästä puhdistuslaitokselle vaikeuttaen korjauksia.²²¹

Lähteet

ACAPS 4.5.2023. *Sudan. Humanitarian access snapshot*.

https://www.acaps.org/sites/acaps/files/products/files/20230207_acaps_briefing_note_sudan_humanitarian_access_snapshot.pdf (käyty 16.6.2023).

²¹⁵ OHCHR 9.6.2023.

²¹⁶ WHO 14.6.2023, s. 1.

²¹⁷ HRW 4.5.2023

²¹⁸ MSF 23.5.2023.

²¹⁹ ACAPS 4.5.2023, s. 3.

²²⁰ MSF 15.6.2023.

²²¹ HRW 4.5.2023.

ACLED (Armed Conflict Location and Event Data Project) 2.6.2023. Sudan Realtime Data 1.1.2022–26.5.2023.

2.6.2023. <https://acleddata.com/data-export-tool/> (käyty 2.6.2023).

26.5.2023. Sudan: Fighting Rages Amid Ceasefire Talks. <https://acleddata.com/2023/05/26/sudan-situation-update-may-2023-fighting-rages-amid-ceasefire-talks/> (käyty 2.6.2023).

26.5.2023b. Political Violence in Khartoum. 15 April – 19 May 2023. [kartta] <https://acleddata.com/acleddatanew/wp-content/uploads/2023/05/image3-4.png> (käyty 15.6.2023).

Africanews 15.6.2023. Sudan slips into crisis with critical shortages as conflict enters third month. <https://www.africanews.com/2023/06/15/sudan-slips-into-deeper-crisis-with-critical-shortages-as-conflict-enters-three-months/> (käyty 16.6.2023).

Airspace Africa 20.4.2023. At least 14 Aircraft damaged in Fighting at Khartoum Airport in Sudan. <https://airspace-africa.com/2023/04/20/at-least-14-aircraft-damaged-in-fighting-at-khartoum-airport-in-sudan/> (käyty 14.6.2023).

Amnesty International 2023. Sudan 2022. <https://www.amnesty.org/en/location/africa/east-africa-the-horn-and-great-lakes/sudan/report-sudan/> (käyty 18.6.2023).

AOAV (Action on Armed Violence) 13.6.2023. Conflict Briefing: Sudan. <https://aoav.org.uk/2023/conflict-briefing-sudan/> (käyty 15.6.2023).

Ayin Network 26.3.2023. Darfur's recruitment race: Sudan's army and Rapid Support Forces compete for influence. <https://3ayin.com/en/darfur-recruits/> (käyty 5.6.2023).

Associated Press 9.6.2023. Sudan's government declares UN envoy no longer welcome; warring sides agree to 24-hour cease-fire. <https://apnews.com/article/burhan-hemmedti-volker-sudan-war-un-ec6d968504c7d0267980a7638b022bac> (käyty 12.6.2023).

BBC

1.6.2023. Sudan conflict: Rockets hit Khartoum market as talks collapse. https://www.bbc.com/news/world-africa-65777311?at_medium=RSS&at_campaign=KARANGA (käyty 5.6.2023).

16.4.2023. Sudan: Army and RSF battle over key sites, leaving 56 civilians dead. <https://www.bbc.com/news/world-africa-65284945> (käyty 16.6.2023).

Bertelsmann Stiftung 2022. BTI 2022 Country Report — Sudan. https://bti-project.org/fileadmin/api/content/en/downloads/reports/country_report_2022_SDN.pdf (käyty 15.6.2023).

Casciarri, Barbara & Babiker, Mohamed A. (toim.) 2018. Anthropology of Law in Muslim Sudan. General Map of Sudan and Greater Khartoum. [Osa teoksesta luettavissa osoitteessa: <https://brill.com/edcollbook/title/36052>] (käyty 12.6.2023).

Deutsche Welle/Nebe, Cai 4.5.2023. The complex alliances shaping Sudan's conflict. <https://www.dw.com/en/the-complex-alliances-shaping-sudans-conflict/a-65515892> (käyty 18.6.2023).

ECFR (European Council on Foreign Relations)/Eltayeb, Amgad Fareid 3.11.2022. *Back to barracks: Building democracy after the military coup in Sudan*. <https://ecfr.eu/publication/back-to-barracks-building-democracy-after-the-military-coup-in-sudan/> (käyty 16.6.2023).

Global Security [päiväämätön]. *Khartoum International Airport 15.5922 32.5496*. <https://www.globalsecurity.org/military/world/sudan/khartoum-iap.htm> (käyty 14.6.2023).

The Guardian 16.5.2023. *Airstrikes hit Khartoum as fighting between Sudanese factions intensifies*. <https://www.theguardian.com/world/2023/may/16/sudan-airstrikes-khartoum-fighting-army-rapid-support-forces> (käyty 29.6.2023).

HRW (Human Rights Watch)

17.5.2023. *Interview: Life in Sudan, While a Conflict Rages*. <https://www.hrw.org/news/2023/05/17/interview-life-sudan-while-conflict-rages> (käyty 15.6.2023).

4.5.2023. *Sudan: Explosive Weapons Harming Civilians*. <https://www.hrw.org/news/2023/05/04/sudan-explosive-weapons-harming-civilians> (käyty 16.6.2023).

1.3.2021. *Sudan: Unlawful Detentions by Rapid Support Forces*. <https://www.hrw.org/news/2021/03/01/sudan-unlawful-detentions-rapid-support-forces> (käyty 16.6.2023).

8.5.2019. *Sudan's Transition Hasn't Ended Abuses in Darfur*. <https://www.hrw.org/news/2019/05/08/sudans-transition-hasnt-ended-abuses-darfur> (käyty 16.6.2023).

ICRC (International Committee of the Red Cross) 5.5.2023. *"I see absolute destruction": A Diary from Khartoum*. <https://www.icrc.org/en/document/i-see-absolute-destruction-diary-khartoum> (käyty 16.6.2023).

International Crisis Group 23.1.2023. *A Critical Window to Bolster Sudan's Next Government*. <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/sudan/critical-window-bolster-sudans-next-government> (käyty 6.6.2023).

IOM (International Organization for Migration)

6.6.2023. *DTM Sudan. Sudan Situation Report 7*. Saatavilla: <https://reliefweb.int/attachments/eb07b642-2dc3-4852-ab8e-406771b0a453/DTM%20Sudan%20SitRep%207.pdf> (käyty 9.6.2023).

20.2.2023. *DTM Sudan. New Displacement Overview 2022*. <https://dtm.iom.int/sites/g/files/tmzbdl1461/files/reports/Displacement%20Overview%202022.pdf> (käyty 9.6.2023).

Al Jazeera

14.6.2023. *Sudan's raging war forces more than two million from their homes*. <https://www.aljazeera.com/news/2023/6/14/sudans-raging-war-forces-more-than-2-million-from-their-homes> (käyty 15.6.2023).

29.5.2023. Sudan's military, RSF agree ceasefire extension.
<https://www.aljazeera.com/news/2023/5/29/fighting-continues-in-sudan-as-latest-ceasefire-close-to-expiring> (käyty 12.6.2023).

Dabanga Sudan

2.6.2023. Sudan airspace closure extended.
<https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudan-airspace-closure-extended> (käyty 16.6.2023).

24.5.2023. Sudan ceasefire: SAF and RSF swap accusations of violations.
<https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudan-ceasefire-saf-and-rsf-swap-accusations-of-violations> (käyty 16.6.2023).

7.4.2023. Sudanese denounce Shield Forces 'predatory recruitment' as concerns over new militias grow. <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudanese-denounce-shield-forces-predatory-recruitment-as-concerns-over-new-militias-grow> (käyty 5.6.2023).

France 24 15.6.2023. Sudan's western cities under fire as two-month-old war spreads.
<https://www.france24.com/en/africa/20230615-sudan-accuses-paramilitaries-of-assassinating-west-darfur-governor> (käyty 15.6.2023).

Freedom House 2023. *Freedom in the World 2023*. Sudan.
<https://freedomhouse.org/country/sudan/freedom-world/2023> (käyty 16.6.2023).

Ille, Enrico & Steel, Griet 6/2021. Khartoum: City Scoping Study. https://www.african-cities.org/wp-content/uploads/2021/12/ACRC_Khartoum_City-Scoping-Study.pdf (käyty 7.6.2023).

Maahanmuuttovirasto/maatietopalvelu

23.1.2023. Sudan / Mielenosoituksiin osallistuneisiin kohdistuneet oikeudenloukkaukset [KT626]. Saatavilla Tellus-maatietoportaalista.

2.11.2022. Sudanin tilannekatsaus lokakuussa 2022.
<https://migri.fi/documents/5202425/5914056/mig-2229159.pdf/136410cc-a87c-1c37-75ef-72719ca43c4c/mig-2229159.pdf?t=1670490720826> (käyty 21.6.2023).

Middle East Eye 5.6.2023. Sudan: Dozens killed as RSF attacks North Darfur's Kutum.
<https://www.middleeasteye.net/news/sudan-kutum-darfur-civilians-killed-rsf-attacks> (käyty 16.6.2023).

Mine Action Review

2022. Sudan. *Clearing the Mines 2022*.
https://www.mineactionreview.org/assets/downloads/Sudan_Clearing_the_Mines_2022.pdf (käyty 16.6.2023).

2022b. Sudan. *Clearing Cluster Munition Remnants 2022*.
https://www.mineactionreview.org/assets/downloads/Sudan_Cluster_Munition_Remnants_2022.pdf (käyty 16.6.2023).

MSF (Médecins Sans Frontières)

15.6.2023. Over 1,100 patients in five weeks mark level of suffering in Khartoum. <https://reliefweb.int/report/sudan/over-1100-patients-five-weeks-mark-level-suffering-khartoum> (käyty 16.6.2023).

23.5.2023. MSF facilities looted, medical activities impeded by violence in Sudan. <https://reliefweb.int/report/sudan/msf-facilities-looted-medical-activities-impeded-violence-sudan-enar> (käyty 15.6.2023).

25.4.2023. Sudan: Khartoum – City Reference Map (25/4/2023). https://reliefweb.int/attachments/4be88b9c-c459-4d3b-81b5-32c178675c71/SDN_RefMap_Khartoum_A1P_EN_24Apr2023.pdf (käyty 3.7.2023).

The New Humanitarian/Kleinfeld 11.5.2023. Local ceasefires and disrupted aid: How Sudan's conflict is impacting Darfur. <https://www.thenewhumanitarian.org/analysis/2023/05/11/local-ceasefires-and-disrupted-aid-how-sudans-conflict-impacting-darfur> (käyty 2.6.2023).

The New York Times/Walsh, Declan & Dahir, Abdi Latif 15.6.2023. Chaos in Sudan: Who Is Battling for Power, and Why It Hasn't Stopped. <https://www.nytimes.com/article/sudan-khartoum-military.html> (käyty 16.6.2023).

OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights) 9.6.2023. Concerns over the continued devastating impact of the fighting in Sudan on civilians. <https://www.ohchr.org/en/press-briefing-notes/2023/06/concerns-over-continued-devastating-impact-fighting-sudan-civilians> (käyty 12.6.2023).

OMCT (World Organisation Against Torture) 3.3.2023. Oral statement delivered by the World Organisation Against Torture (OMCT). <https://www.omct.org/en/resources/statements/sudan-lack-of-accountability-since-the-beginning-of-the-transition> (käyty 18.6.2023).

Reuters

15.6.2023. Sudan's western cities under fire as war spreads. <https://www.reuters.com/world/africa/darfur-cities-under-fire-sudanese-war-spreads-2023-06-14/> (käyty 16.6.2023).

15.6.2023b. Sudan extends airspace closer until June 30 – Khartoum airport. <https://www.reuters.com/article/sudan-politics-airspace/sudan-extends-airspace-closure-until-june-30-khartoum-airport-idINS8N37403V> (käyty 16.6.2023).

8.6.2023. Rebel mobilisation in southern Sudan raises fears of conflict spreading. <https://www.reuters.com/world/africa/rebel-mobilisation-southern-sudan-raises-fears-conflict-spreading-2023-06-08/> (käyty 16.6.2023).

15.4.2023. Factbox: Who are Sudan's Rapid Support Forces? <https://www.reuters.com/world/africa/who-are-sudans-rapid-support-forces-2023-04-13/> (käyty 16.6.2023).

Reuters/Abdelaziz, Khalid & Eltahir, Nafisa 22.4.2022. Analysis: Under military's watch, Sudan's former ruling party making a comeback. <https://www.reuters.com/world/africa/under-militarys-watch-sudans-former-ruling-party-making-comeback-2022-04-22/> (käyty 16.6.2023).

Reuters/Lewis, Aidan & Abeldaziz, Khalid 14.6.2023. *Sudan slides further into war as diplomacy flounders*. <https://www.reuters.com/world/africa/sudan-slides-further-into-war-diplomacy-flounders-2023-06-14/> (käyty 16.6.2023).

RFI (Radio France internationale) 15.6.2023. *Sudan's conflict enters third month amid escalation of violence*. <https://www.rfi.fr/en/africa/20230615-sudan-s-conflict-enters-third-month-as-violence-escalates> (käyty 16.6.2023).

Rift Valley Institute 5/2023. *Hemedti Challenges SAF's Control over Sudan*. https://riftvalley.net/sites/default/files/publication-documents/RVI%202023.05.10%20Sudan%20Rapid%20Response%201_XCEPT.pdf (käyty 14.6.2023).

Sudan Tribune

19.3.2023. *Sudan will form new government on April 11: official spokesman*. <https://sudantribune.com/article272049/> (käyty 6.6.2023).

8.3.2023. *Sudanese army did not recruit Musa Hilal's fighters: spokesman*. <https://sudantribune.com/article271620/> (käyty 5.6.2023).

UN (United Nations)

17.4.2023. *Humanitarian Situation in Sudan 'Catastrophic', Secretary-General Warns, Urging All Parties with Influence to Support Efforts for Ending Violence, Restoring Order*. <https://press.un.org/en/2023/sgsm21766.doc.htm> (käyty 15.6.2023).

2.6.2023. *Security Council Extends Mandate of Assistance Mission in Sudan, Unanimously Adopting Resolution 2685 (2023)*. <https://press.un.org/en/2023/sc15306.doc.htm> (käyty 6.6.2023).

UNICEF (United Nations Children's Fund) 15.6.2023. *Over one million children newly displaced in two months as Sudan faces escalating conflict*. <https://www.unicef.org/press-releases/over-one-million-children-newly-displaced-two-months-sudan-faces-escalating-conflict> (käyty 16.6.2023).

UNITAMS (United Nations Integrated Transition Assistance Mission in the Sudan)

[päiväämätön]. *Mandate*. <https://unitams.unmissions.org/en/mandate> (käyty 6.6.2023).

13.6.2023. *Statement by the Special Representative of the Secretary-General for Sudan And Head of the United Nations Integrated Transition Assistance Mission in Sudan (UNITAMS), Mr. Volker Perthes, on the Situation in Sudan*. <https://unitams.unmissions.org/en/statement-special-representative-secretary-general-sudan-and-head-united-nations-integrated> (käyty 16.6.2023).

UNOCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)

13.6.2023. *Sudan. Humanitarian Update*. https://reliefweb.int/attachments/0b5082b2-ca23-4f89-8467-7a25946c0611/SUDAN_20230613_HumanitarianUpdate_13June.pdf (käyty 13.6.2023).

28.5.2023. Sudan: Clashes between SAF and RSF. Flash Update No. 14.
https://reliefweb.int/attachments/9d8b5c99-1c2a-4c3f-bcae-d4aca192d8b2/SUDAN_20300528_Fighting_FlashUpdate_14_RevisedDraft.pdf
(käyty 5.6.2023).

5/2021a. Sudan. Northern Reference Map.
<https://reliefweb.int/attachments/98ded01b-9a1c-3c7b-b790-8b4471bcedb6/file-7.pdf> (käyty 7.6.2023).

5/2021b. Sudan. Khartoum Reference Map.
https://reliefweb.int/attachments/48b9f051-7c88-3013-89c2-acc8bae43095/Khartoum_State_Reference_map_A1_16_May_2021.pdf (käyty 7.6.2023).

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees)

15.6.2023. Population Movement from Sudan.
https://reliefweb.int/attachments/1d084b6e-ef83-42a3-bc00-e232b17f56ae/sdn_core_map_v1_15062023.pdf (käyty 18.6.2023).

13.6.2023. Sudan Situation Report.
<https://data.unhcr.org/en/documents/download/101330> (käyty 15.6.2023).

29.5.2023. Sudan Situation Report.
<https://data.unhcr.org/en/documents/download/101037> (käyty 2.6.2023).

UNSC (United Nations Security Council)

16.5.2023. Situation in the Sudan and the activities of the United Nations Integrated Transition Assistance Mission in the Sudan - Report of the Secretary-General [S/2023/355]. Saatavilla: <https://reliefweb.int/attachments/5168fc53-425c-4d8d-a363-7d429436313b/N2312662.pdf> (käyty 6.6.2023).

28.2.2023. Situation in the Sudan and the activities of the United Nations Integrated Transition Assistance Mission in the Sudan - Report of the Secretary-General [S/2023/154]. Saatavilla: <https://www.ecoi.net/en/file/local/2088406/N2305185.pdf> (käyty 6.6.2023).

1.12.2022. Situation in the Sudan and the activities of the United Nations Integrated Transition Assistance Mission in the Sudan - Report of the Secretary-General [S/2022/898]. Saatavilla: <https://reliefweb.int/attachments/65a8269f-c63b-4837-a6fd-281ff49791df/N2271780.pdf> (käyty 6.6.2023).

2.9.2022. Situation in the Sudan and the activities of the United Nations Integrated Transition Assistance Mission in the Sudan - Report of the Secretary-General [S/2022/667]. Saatavilla: <https://www.ecoi.net/en/file/local/2078615/N2258000-1.pdf> (käyty 18.6.2023).

17.5.2022. Situation in the Sudan and the activities of the United Nations Integrated Transition Assistance Mission in the Sudan - Report of the Secretary-General [S/2022/400]. Saatavilla: <https://www.ecoi.net/en/file/local/2073539/N2234107.pdf> (käyty 18.6.2023).

2.3.2022. Situation in the Sudan and the activities of the United Nations Integrated Transition Assistance Mission in the Sudan - Report of the Secretary-

General [S/2022/17]. Saatavilla:

<https://www.ecoi.net/en/file/local/2070007/N2226369.pdf> (käyty 18.6.2023).

WFP (World Food Programme) 5/2023. *Conflict in Sudan. Food Security Analysis and Forecast*.
<https://reliefweb.int/attachments/d0e8702f-ea5d-4f93-88c3-5a06daf95d75/WFP-0000148784.pdf> (käyty 15.6.2023).

WHO (World Health Organization) 14.6.2023. *Sudan health emergency. Situation Report No. 1*.
https://reliefweb.int/attachments/cf65ce09-a745-4702-b00c-3631f2989a3e/WHO-Sudan-conflict-situation-report-1_14_June_2023.pdf (käyty 15.6.2023).